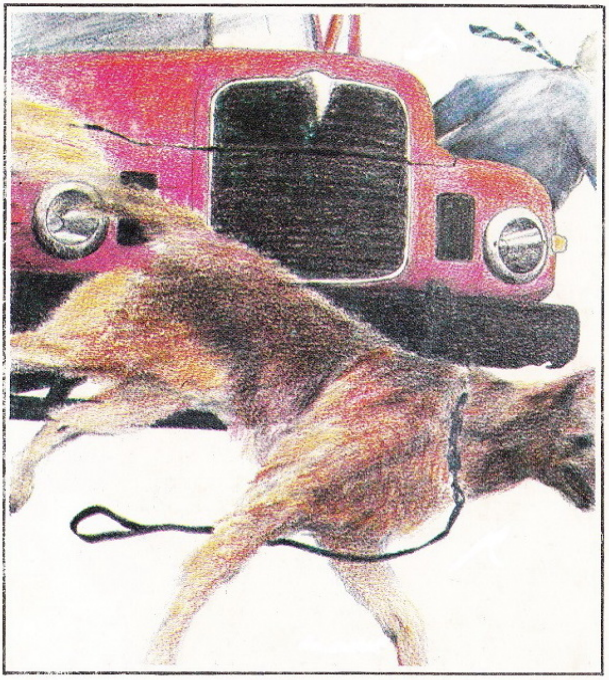
KÖPEK

Vásquez-Figueroa

Türkçesi
İSMAİL YERGUZ

ÇAĞDAŞ KLASİKLER DİZİSİ

Bu kitap 1983 yılında, İstanbul'da, Yüksel Matbaacılık ve Tic. Koll. Şti'nde dizilmiş ve basılmıştır.

KÖPEK

Alberto Vásquez-Figueroa

ROMAN

Türkçesi
İSMAİL YERGUZ

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Ankara Caddesi 40, kat 2, Cağaloğlu, İstanbul
Telefon : 528 61 13

Özgün adı
EL PERRO (como un perro rabioso)

Bu kitabın Türkiye'de yayın hakları ONK Copyright Ajansı'ndan satın alınmıştır. (1982)

1

Adam, bakışlarını efendisine çevirmiş, belki de hiçbir zaman gelmeyecek olan bir emrin bekleyişi içinde, hareketsiz ve soluk soluğa kalmış olan köpeği inceliyordu. Gardiyan, öteki gözeticilerle birlikte gevezeliğe dalmıştı ve kızgın güneş beynini kavuruncaya kadar orada bir heykel gibi çakılıp kalmış olan hayvanı unutmuştu.

Alman çobanı ve kurt karışımı güzel bir hayvandı. Kızıl kahve rengi tüyleri son derecede güçlü bacaklarına doğru açılarak kuru ot rengine dönüşüyordu. Yüzünün siyah, uzun sivri bölümü, dik kulakları, parlak, canlı, iri gözleriyle sert çenesi, sürekli sallanan dili, yarı açık ağzının içinden gözüken ürkütücü kazma dişleri çelişiyordu.

Bu hayvan ona, vaktiyle bir kamyonun ezdiği küçük köpeği Barabbas'ı anımsatıyordu. Barabbas da acaba küçük bir baş işaretiyle bir emri yerine getirebilir ya da kendisine bir gölgenin seserinliğinde uyuması için izin verilmedikçe kımıldamadan durur muydu, diye düşündü.

Barabbas'ın caddeyi karşıdan karşıya geçerken öldüğü günün hüznünü anımsayarak acıyla gülümsedi. Onu tehlikeler karşısında uyarmasını bilmediği için, otomobillerin, motorsikletlerin, kamyonların peşlerinden keyifle havlayarak koşulacak ve güç-

süz bir köpek yavrusunun hiçbir zaman başedemeyeceği korkunç ve yenilmez makinalar olduğunu öğretemediği için aylarca suçlu hissetmişti kendini.

Bir başka köpeğe sahip olmayı aklından bile geçirmemişti ve belki de yalnızlığı sevmesinin tohumları daha oniki yaşında olduğu o gün atılmıştı.

Çünkü Barabbas'ın ölümü, ona, sevişenlerin sonunda kaçınılmaz biçimde birbirlerini yitirdiklerini ve sevmemenin sevmekten daha az acı veren bir şey olduğunu kesinlikle öğretmişti.

Oniki yaş çok sevilen bir varlığı yitirmek için kötü bir yaştır. Bu yaşta insan, ne kolay unutan bir çocuk, ne de kendini bilen sağ duyulu bir adamdır. Oniki yaş, bir kamyonun altında can verecek küçük bir köpekten başka hiçbir serveti olmayan bir insan için kötü bir yaştır.

Bundan sonra, insan, artık sürekli olarak birdenbire köşeyi dönüp dünyanın bütün sevincini alıp götürecek bir kamyonun beklentisi içindedir.

Gözlerini yummuş, o sahneyi yeniden canlandırıyordu aklında; kan, portakal suyu, limon, coco-cola, bira ve kırık şişe parçası birikintileri. Ortada ölmekte olduğunu anlayan, can çekişen küçük bir köpek yavrusu.

Yanına diz çökmüştü ve umutsuzca kaldırmak istiyordu onu. Eline batan cam kırıklarının da, hayvanınkiyle karışıp akan kanın da farkında değildi.

Zorla çekip ayırabilmişlerdi onu hayvandan ve hâlâ o günün anısı olan yara izi bacağındaydı.

Yeniden, bir heykel gibi donup kalmış köpeğe baktı. Dalgın bakışı mahkûmlara, bir ağacın gölgesinde gevezelik eden silahlı gardiyanlarla ve

toprak yol şeridinin, zeytin yeşili bir deride, kanayan bir yara gibi açık seçik belli olduğu seyrek yeşil otlarla kaplı geniş ovaya kadar kaydı.

Bu kırmızı toprak ve yeşil ot, solgun, beyaz, bulutsuz gökyüzü ve herşeyi silikleştiren yakıcı güneşle çelişkili bir görünüm içindeydi.

Sıcaklık kırk derecedeydi. Bir tek yaprak bile oynamıyordu. Ve köpek hâlâ hareketsiz orada duruyordu. Sert kıllarından başka koruyucusu yoktu. Açık ağzından, sarkan diliyle bir parça serinlik istiyordu sanki.

Onun, böyle güneşte kavrulmasına gözyummak insanca bir şey değildi. Ama sahibi emir vermedikçe bir karış bile oynamazdı yerinden. Adam son derece emindi bundan. Her ikisini de aylardır izliyordu ve efendisinin, hayvan üstündeki bu tanrısal gücüne hayrandı.

Zıplamak, koşmak, tırmanmak, saldırmak, gizlenmek, kaçmak, korkutmak öldürmek... Bir el kol hareketi, bir sözcük yeterdi... Hayvan anında yerine getirirdi her isteği. Sahibi emrettikten sonra, bir kamyonun altına ya da çukura atlamak için en küçük bir duraksama göstermezdi.

Mahkûmları ürkek koyunlar gibi hizaya sokuyordu; kazara bir başkaldıran olursa, onu yola getirmek için homurdanması ya da dişlerini göstermesi yeterliydi. Başka köpeklerin, bir kemik karşılığında, katlandıkları senli benli hareketlere kimse kalkışamazdı onunla.

Sürünün başıydı o. Çocukluğunda kendisini derin biçimde etkilemiş olan bir hikâyeyi anımsatıyordu kendisine.

Yaşamı boyunca kızak çekmeğe, kurtlarla bo-

ğuşmaya ve yoldaşlarıyla dövüşmeye mahkûmken sonunda gücü, soyluluğu ve yırtıcılığı sayesinde önder olan bir köpeğin hikâyesiydi bu.

Yüzü sıcaktan ve yorgunluktan şişmiş, yaşlı milletvekili Aranda yere uzanmıştı. Adamın baktığı yere doğru dönerek uzun uzun köpeği inceledi.

— Bu allahın belâsı köpeğin beynini güneş kurutur inşallah, diye mırıldandı.

Adam cevap vermedi. İhtiyar Aranda'nın baldırında köpeğin diş izleri vardı ve intikam almaya yemin etmişti. Bir kaç kez üstünü cam kırıklarıyla sardığı et parçası atmıştı önüne yemesi için. Ama hayvan koklamakla yetindi bunları. Açlıktan ölse bile, sahibinden başkasının verdiği yiyeceği kabul etmezdi.

Mahkûm bu girişimlerin başarısızlığa uğramış olmasına sevinmişti. Bu hayvan karnı delik olarak ölmeyecek kadar soyluydu. Üstelik Aranda'yı da haklı nedenlerle ısırmış olduğuna inanıyordu.

Köpeğin efendisi öteki gardiyanlardan ayrıldı, yolun kenarına işedi, sonra arkadaşlarının yanına döndü ve hareketsiz duran hayvana bir göz attı.

— İyi, yat orada! dedi.

Daha sonra mahkûmlara dönerek:

— Hadi miskin herifler! Herkes kazma küreğinin başına. Başlayın çalışmaya.

Topu topu yirmi kişiyi bulan mahkûm dizisi ağır ağır hareket etmeye başladı. Ama dişlerini gösteren köpeklerin homurtularıyla birlikte sağdan soldan gelen tekmeler hareketlerini hızlandırdı. Ve birbiri arkasından herkes kürekleri ve kazmaları topladı; bir kez daha hiçbir yere götürmeyen gereksiz bir yolun yapımına giriştiler.

Adam küreğini toprağa sapladı ve bir an kafasını kaldırdı. İri köpek bulunduğu yerden dikkatle inceliyordu kendisini. Düşüncelerini anlamak ya da belleğinde gömülü bir anıyı bulup ortaya çıkarmak istiyordu sanki.

Akşamüstü, mahkûmlar, gardiyanlar ve köpekler kamyona balık istifi doluştular. Adam yol boyunca gururlu hayvanı inceledi. O, türdeşleri gibi araba sallanırken rahatsız olmamak için yere yatmıyor, tersine, başı dimdik, kara ve canlı gözlerini kırpmadan, kendinden emin ayakta duruyordu.

— Adı neydi?

Gardiyanın keyfi kaçmıştı; köpeğe baktı, omuzlarını kaldırdı.

— Köpek.

Sonra, gardiyan konuşmayı keserek, sırtını döndü, arabanın tekerleklerinin çıkardığı tozu seyretmeye koyuldu. Gardiyanın davranışlarından ve ses tonundan köpeğe karşı hiç bir sevgi beslemediğini anladı: Onu yetiştirmiş, beslemiş, hayatının yarısını birlikte geçirmişti ama şapkasından ya da omuzunda ağırlığını duyduğu silahtan daha önemli değildi bu köpek onun için.

Hayvan, tam tersine bu kayıtsızlığa sonsuz bir aşk ve sadakatle karşılık verir gibiydi; zaman zaman sahibinin güçlendirici yakınlığına inanmak için başını hafifçe ona doğru çeviriyordu.

Tuhaf bir çift oluşturuyorlardı. Hayvan safkan, güzel, soylu ve zeki, gardiyan çirkin, kaba, bayağıydı. Bununla birlikte, hayvanın, sahibinin her hareketine hayranlık ve saygı duyduğu, onun için canını hiç duraksamadan feda edeceği açık-

ça belli oluyordu.

Gece oldu. Akasya ve palmiyelerin serpiştiği ova yavaş yavaş yerini makilere, küçük tepelere bıraktı. Kırmızı toprağın yerini de kayalık, verimsiz, sarı renkli toprak aldı.

Acımasız sivrisinek sürüleri kamyona saldırdılar. Bileklerinden bağlanarak, hareketleri kısıtlanmış mahkûmların sineklere indirdikleri şamar ve küfürlerinden başka hiç birşey duyulmuyordu artık.

— Ne felâket! diye homurdandı ihtiyar Aranda. Gündüz yakıcı güneş, gece sinekler... Allah belâsını versin!

Birden bir patlama duyuldu. Araba yön değiştirerek sağa kaydı ve bir kaç metre ötede durdu.

— Allah kahretsin! Herkes aşağı. Zincir arkadaşlarıyla, ikişer ikişer atladılar ve köpeklerle gardiyanların sıkı denetiminde yol kenarına oturdular. Bu arada da şoför krikoyla kamyonu kaldırıyordu.

Sivri sinekler gitgide artan bir hırçınlıkla rahatsız etmeye başladılar. Gardiyanlar ve mahkûmlar ayaklarını yere vuruyor, anlaşılmaz el kol hareketleri yapıyorlardı. Ötekilerden daha şiddetli tepinen ihtiyar Aranda birden acıyla haykırdı.

— Isırdı pis hayvan! Isırdı! diye sövüp saydı dehşetle.

Bir cep lambası ayaklarının dibindeki toprağı aydınlattı ve bir yılan kaçmaya başladı çıngıraklı kuyruğunu sallayarak. Gürültü patırtı içinde, gardiyanlardan biri, rastgele ateş etti, orada bulunanlardan birini vurmayı da göze alarak. Çıngıraklı yılanın, köpeklerin öfkeli ama temkinli havlama-

ları arasında gözden kaybolmasıyla sükûnet geri geldi.

Dikkatler serbest olan koluyla sol bacağım tutarak ve bahtsız arkadaşının bağlı olduğu zinciri şiddetle çekerek bağırıp, çağırıp, inleyen ihtiyar üstünde toplandı.

— Öldüm ben! Öldüm! diyerek hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Yol kenarında... bir köpek gibi... Bir de sivrisinekler yiyip bitirecek beni.

Herkes çevresini sardı. Cep lambaları, gergin, acıdan kasılmış bedenini, köpük saçan ağzını, zayıf, sert ve sapsarı yüzüyle göz çukurlarına gömülmüş, dehşetten parlayan koyu mavi gözlerini aydınlattı.

Adam, içlerinden biri, bir demet anahtarla birlikte yaklaşıncaya kadar gardiyanları dikkatle izledi. Gelen gardiyan can çekişen adamın zincirini çözdü, arkadaşını da bağlayacak güvenilir bir yer ararken sürükledi peşinden.

— Kamyona bin diye emretti.

Mahkûm söylediğini yaptı. Ama gardiyanı kamyona çıkarken, suratının ortasına bir tekme yapıştırarak yere serdi onu. Hemen kamyondan fırladı ve ihtiyar milletvekilinin çevresini sarmış olan gurubun göremeyeceği, ters yöne attı kendisini. Yolu bir ok gibi geçti ve sık çalılıkların arasında kaybolup gitti.

Arkasından bağırıp çağırmalar, emirler, köpek havlamaları ve bir silah sesi duydu ama kulak asmadı, çünkü bütün varlığıyla tek bir amaca yönelmişti: Kaçmak. Yalnızca kendisini izleyenlerle arasındaki mesafeyi ne kadar açabileceğini hesaplıyordu. Arkasında bağırıp çağırmalar ve köpek

havlamalarıyla, tıkanıncaya kadar koştu. Köpekleri aldatmak için uzun süre izlediği bir dereyi dizlerine kadar suya gömülmüş durumda karşıdan karşıya geçtikten sonra nefes alabildi ancak.

Sonra dinlenmek için suyun akıntısına bıraktı kendini. Yüreğinin korku ve telâş içindeki vurması durunca, biraz su içti, güçlendiğini hissetti ve gecenin sesini dinledi.

Homurtular, havlamalar, bağırıp çağırmalar, kırılan dal seslerinin çıkardığı gürültüler duydu. Çok uzaklarda kamyonun farları yolun bir parçasını aydınlatıyordu. Öte yanda kendisine yardımcı olan karanlığın içinde tanımadığı, düşman bir manzara ile karşı karşıyaydı.

— Yanlış bir iş yaptım. Yakalayacaklar sonunda beni mutlaka. Neyse artık çok geç, geri dönemem. Bakalım ne olacak.

İliklerine kadar ıslanmış, yıpranmış botları, bedenine yapışmış kaba kumaştan mahkûm elbisesi içinde şapur şupur sesler çıkararak yeniden yola koyuldu. Geceyi aptalca aydınlatmaya devam eden kamyonun farlarını mümkün olduğu kadar geride bırakma saplantısıyla, derisini yırtan dikenlere aldırmadan sık korulukta yol açtı kendine.

Üç saat sonra peşinde hiç kimsenin bulunmadığını anladı sonunda. Esen rüzgâr ne bir ses ne bir havlama, ne de başka bir gürültü getiriyordu.

Yürümeye devam etti. Şafak sökerken karanlık, ağaçlı, nemli ve güleryüzlü dağların yakınlarına ulaşmıştı. Orada bir ordu bile bulamazdı artık onu... Üstelik yüzlerce küçük dere ve dinmeyen bir yağmur izlerini silip yok edecekti.

— Oraya ulaşırsam bir daha yakalayamazlar

beni! diye düşündü. Sonra da beni izlemekten yorulacaklardır ve ben sınıra varmış olacağım bu arada...

Arkasını döndü ve birçok vadi yarıklarıyla uzanıp giden ovaya baktı. Şafağın belli belirsiz aydınlığı içinde görünüm gri, karanlık, sâkin ve taşlaşmış gibiydi. Yalnızca batıya doğru çok uzaklarda bir kuş uçtu. Herhalde gecenin son yarasası ya da günün ilk yırtıcı hayvanından ürkmüş olacaktı.

— Bir köpekten kaçmıştır belki de... diye düşündü ve dağlara doğru devam etti yoluna.

Tırmanmaya başladığı sırada güneş çok yükseklerdeydi. Kendisini tepeye ulaştıracak olan yolun yarısına vardığı zaman da en yüksek noktasına ulaşmıştı. Adam burada aşağılarda uzanan düzlüğü seyretmek için durdu.

Bir kayanın üzerine oturdu ve bir yandan peşindekileri kollayarak, bakışlarını gezdirdi aşağılara. Tam hafif bir güven duygusu içini kaplamaya başlamıştı ki, bir çelik pırıltısı aldı gözünü. Yamacı tırmanmaya başlayan gardiyan ve köpeği fark etti.

— Allah kahretsin! diye homurdandı. Yorarak ele geçirmek istiyorlar beni...

Gülçükle doğruldu yerinden. Yukarı doğru bakarak, bulunduğu yerle tepe arasındaki mesafeyi kestirmeye çalıştı ve soluk soluğa, sövüp sayarak yeniden yola koyuldu. Dokunulmaz bir tehlike gibi, beyaz ve sessiz, kayalık yamaç boyunca kayarak ilerleyen akşam bulutlarından bir kaç dakika önce tepeye ulaştı. Soğuk bir rüzgar itiyordu bulutları. Kemiklerine kadar işleyen yağmur ve nemli bir sis bastırıncaya kadar görüntüyü seyretme olanağı bulabildi bir an. Yüksek ağaçların tepeleri

yağmurdan ıslanmaya başlamıştı bile.

Yağmur perdesi dağı kapladığı zaman ve sular küçük çağlayanlar halinde yamaçlardan savrulmuş yaprakları, böcek ölülerini, küçük toprak yığınını sürükleyerek, ağaç kabuklarının içine işleyerek akarken o, ayak izlerinin bütünüyle silineceğini anlayacak olan peşindekilerin yüz ifadelerini gözünde canlandırmaya çalışarak sırıttı.

— Şimdi de inişe geçelim... Beni burada aramayı düşünmeyeceklerdir hiçbir zaman.

O da yağmur, sarı yapraklar ve toprak parçaları gibi, bazan bir ağaç gövdesine, bazen bir çalılığa tutunarak koyverdi kendini aşağıya doğru. Bu sağnak altında ayak izlerinin çarçabuk silindiğini görüyor ve seviniyordu.

Karnı acıkmıştı, yorgundu, sırılsıklamdı ama soluğu çıksa hemen şarkı söylemeye başlayacak kadar mutluydu.

«Abigail Anaya titre çünkü yeniden dansa başlıyorum» diye mırıldandı alaylı alaylı.

2

Bütün gün, bütün gece yürüdü, sonra ertesi gün ve gece boyunca bir an dinlenmeden gene yürüdü. Kafasında tek bir düşünceyle yolunu şaşırmamak düşüncesiyle bir ayağını öteki ayağının önüne atarak robot gibi yürüdü. Kuzeye doğru yönelmeli ve kendisini izleyenlerin hesaplarını altüst etmek için sınırdan uzaklaşmalıydı.

Sonunda küçük bir tepeyi tırmandı, yorgunluktan olduğu yere çöktü ve yaşam belirtileri bulabilmek amacıyla ufkun dört bir yanını dikkatle inceleyerek saatlerce kaldı öylece. Yalnızca tavşanlar, kuşlar ve uzaklarda bir onu gözleyen jagarın oynak gölgesini gördü.

Öğleden sonra, yarım düzüne hörgüçlü öküz götüren iki atlı adam gördü ve gün batarken yeniden sivrisinek felaketiyle karşılaştı. O kadar yorgundu ki saldırılarına karşı koyma gücünü bulamadı. Beş yıldan beri ilk kez, bir özgürlük anının tadını çıkararak sırtüstü yattı.

Dost ülkelerden birinde geçireceği sürgün yaşamını canlandırmaya çalıştı gözlerinin önünde:

Siyasal toplantılarda konuşmalar yapacak ve belki de böylece ülkesinin kurtuluşunu çabuklaştıracaktı.

— Bu kadar yıldan sonra, dinlenmek güzel

olacak, diye düşündü... Başkan Anaya'nın o sabah sol tarafından kalkmış olması ihtimaliyle, acaba son kez mi görüyorum korkusuna kapılmadan, güneşin doğuşunu seyredebilmek hoş bir şeydi.

Yıldızlara baktı. Özgürlüğünü elde ettikten sonra, daha bir yakındı yıldızlar ona ve hayatında ilk kez doğuda bir plajın kumları üstünde sevişmekten sonra yıldızları seyrettiği geceyi hatırladı.

Bu, artık güçlü ve tutkulu bir delikanlı sayılmaya başlandığı geceydi. Kendisini bu işe alıştırmayı çok iyi bilen kadını getirdi gözlerinin önüne. Sevişme öncesi öpüp okşama hareketlerinin ne kadar önemli olduğunu fısıldıyordu kulağına.

O zamandan beri, adını unutmasına karşın yıldızlı bir göğe bakarken bu kadını düşünmeden edemezdi. Kadına, göstermiş olduğu incelik ve sabır nedeniyle minnettardı.

— Sevişmek... Yeniden yaşadığını hissetmek ne güzel olacak...

Özgürlük düşlerine bıraktı kendini ve bir homurtuyla yerinden sıçrayıncaya dek deliksiz bir uyku çekti.

Yüzünün birkaç santimetre ötesinde duran silahın namlusu birdenbire olduğu yere çakıp bıraktı kendisini. Hayvanın sivri dişlerini ve parlak gözlerini görür görmez tepeden tırnağa titredi.

— Rahat dururseniz iyi olur, dedi gardiyan. Tüfeğim ve köpeğim kan kokusunu pek severler. Bu ıslak sabah vaktinde yaşamının sonuna geldiğini sandı. Oysa bir önceki gece yeniden doğmuş gibiydi. Gardiyana baktı ve sordu:

— Nasıl buldunuz beni?

Öteki eliyle köpeği gösterdi.

— Bataklığın içindeki kurbağayı bile bulur. Şimdiye kadar elinden hiçkimse kurtulamadı.

— Ben başarıyordum az daha bunu.

Gardiyan başını salladı ve bıyık altmdan gülümsedi.

— Bir defasında iki ay izlemiştik bir adamı. Sonunda adam beynine bir kurşun sıkmakta buldu kurtuluşu.

— İnsanları kovalamak bu kadar mı hoşunuza gidiyor?

— Bir kaçağı yakaladığım zaman iki aylık maaşımdan fazla para geçiyor elime.

— Beni bırakırsanız iki yıllık maaş kadar para veririm size.

— Ben de taş kıracak olduktan sonra ne yapayım o parayı?

İkisi de sustu. Gardiyan kendisinin takmasmı istiyerek kelepçeyi uzattı. Tüfeğini bir ağacın gövdesine dayadı, bir sigara yaktı ve keyifle dumanını savurarak içti. İzmariti attıktan sonra şapkasını gözlerinin üstüne indirdi ve uyudu.

Kaçak uzun süre bekledi. Sonra gardiyanın derin bir uykuya daldığından kuşkusu kalmayınca, küçük bir hareket yaptı. Köpeğin boğuk hırıltısı ve sivri dişleri aniden hareketsiz duruma getirdi onu. Gardiyan hiç istifini bozmadan ve gözlerini açmadan mırıldandı:

— Eğer herhangi bir şeye girişirseniz öldürür sizi! Ölü ya da diri teslim edilmeniz benim için önemli değil. Aynı parayı veriyorlar.

Adam, gardiyanın söylediklerinin doğru olduğunu anladı ve saatlerce mermer bir heykel gibi, ağzı açık, dili sarkmış, anlamsız gözlerle bakması-

na karşın, herşeyin kendi denetimi altında olduğu izlenimini veren hayvanı inceledi. Sonunda bu hayvanda insanca bir şeyler bulunduğunu — sahibinden daha çok — doğanın rollerini değiştirdiğini düşündü. Köpek konuşup emirler vermeli ve gardiyan da havlayıp onun söylediklerini yerine getirmeliydi aslında.

Bununla birlikte, bu hareketsiz, tam bir uyanıklık içinde donmuş gibi durma yeteneği, ne insana ne de hayvana özgü bir davranıştı. Bu, daha çok hiçbir şeye, — sıcak, sivrisinek sokması, ağrı — duyarlı olmayan, yaşamdan yoksun bir yaratığın davranışı olabilirdi.

Sahibi birden ölecek olsa orada saatlerce, günlerce bekler diye düşündü. Beyninde tek bir şey dolaşıyordu: Bütün yaşamsal işlevler yalnızca bir tek sözcüğe indirgenmişti: «Gözlemek». Büyülenmişti sanki.

— Özel bir eylem için programlanmış canlı bir robot gibiydi ve dıştan gelebilecek saldırılara kayıtsız, bomboş, anlamsız gözlerle bakarken, insan, bu hayvanın gerçekten hiçbir şey algılıyamayacağına ya da herhangi bir hareket yapamıyacağına inanıyordu.

Saatler geçip gitti. Gardiyan hafifçe horluyordu. Güneş en yüksek noktasına doğru yaklaşıyor ve ağustos böceklerinin şarkıları yoğunlaşırken yakıcılığını arttırıyordu. Sinekler adamın ve köpeğin yüzlerinin çevresinde vızıldıyarak rahatsız etmeye başlamıştı onları. Adam eliyle sinekleri kovmaya çalışırken, hayvan soğukkanlılığını koruyordu. Taş gibi hareketsiz duran bedeninde oynayan tek şey diliydi.

Adam öleceğine o kadar inanmıştı ki sonunda hayvanın varlığını unuttu. Kampa götürüldüğü zaman katledilmezse, Ekselansları başkan Abigail Anaya, bütün öteki kaçma girişimlerini engellemek için bir «kaza» düzenlerdi kendisi için hiç kuşkusuz.

Onu bugüne kadar niçin hayatta bıraktıklarını hiçbir zaman anlayamamıştı. Her durumda, bu başarısız kaçma girişimi diktatörün sabrını taşıracaktı.

— Benim düşmanım yoktur çünkü hepsi ölmüştür, demişti başkan bir gün.

Ama kendisinin söyleyip söylemediği belli olmayan bu söz yıllar öncesine aitti. Koca Anaya zamanla yöntemlerini değiştirmişti belki. Şimdi düşmanları ülkenin en geri kalmış bölgelerinde yol yapan uzun mahkûm kuyrukları oluşturuyordu. Ve yandaşlarının çoğu, kendisini toplu soykırımlar ve çok kısa süren mahkemeler devrine yeniden dönmesi için tahrik ediyorlardı.

— İşte iyi yüreklilikle ne kazandığımızı gördünüz diyeceklerdi ısrarla. Bu âsinin çabucak ele geçirilebileceği umuduyla geçen üç belirsizlik günü... Aristide Ungria sınırı geçmiş olsaydı, neler olabilecekti düşünün ekselans...

— Artık, gerçekleşmiyecek düşler içinde yüzüp giden insanlar yığınından oluşan bir direniş örgütliyecekti diye yanıtlıyacaktı öteki.

Bir ışıltı görür gibi oldu. Adam bir an düş gördüğünü sandı. Ama hayır, anında hayvanın gözlerine yansıyan ışıltıyı yeniden farketti. Sonra hayvanın gözbebekleri büyüdü. Başını yavaşça o yana çevirdi. Yirmi metre kadar ötede, kahverenkli beyaz bir tavşan kayalıklar ve çalılıklar arasında

yuvasının önünde kendilerine hiç aldırmadan zıplayıp duruyordu. Köpek daha sık solumaya başladı. Tavşan, çalılıkların seyreldiği nispeten boş bir alana atladı, bir tutam otu kuşkuyla kokladı ve yuttu. Aynı anda köpeğin siyah burnu titremeye başladı ve gözleri daha bir parlaklaştı.

Adam önce hayvana, sonra kendisinden dört metre uzaklıkta, uyuyan gardiyanın yanında büyük bir ağaca dayalı tüfeğe baktı, dolu olup olmadığını kestirmeye çalıştı. Tetiğe basmak için bir saniye yeterdi. Ve bu saniye özgürlüğü ya da ölümü olacaktı.

Büyük bir tehlikeyi göze alıyordu ve bunun bilincindeydi. Hayvan çevikti ve bir anlık şaşkınlıktan sonra derhal harekete geçecekti. Boynuna atlıyacak ve büyük olasılıkla dişlerini boğazına geçirmek istiyecekti. Köpek bunu başaramasa bile, sahibi tabancasını çekip vuracaktı onu. Kurtulmak için hiçbir şansı yok gibiydi ama çok iyi biliyordu ki yeniden kampa götürülürse daha kötü olacaktı kendisi için. Ya hep ya hiç dedi ve sanki köpeği aldatmak istiyormuş gibi, oradan oraya zıplayıp duran hayvanı gözetlemeye başladı yeniden.

Bir sıçrayışta bu avı kapabilecek olan hayvanın mükemmel disiplinine hayran olmuştu. Oysa kimbilir ne zamandan beri sahibi ona bu kadar lezzetli bir yemek vermemişti.

— Hadi! Yakala onu! Hadi! Ne bekliyorsun? Yakala ve yut onu... Şu yumuşak eti, ılık kanı, kıtır kıtır kemiği düşün... Hadi, çabuk kararını ver! dîye içinden yalvardı ona.

Ama köpek kulaklarını dikmiş, burun delikleri açılmış, gözbebeğinde tavşanın aksiyle hareket-

siz durmaktaydı.

Biraz daha bekledi. Sinirleri gerildi ve hayvanın saniyenin yüzde biri kadar kısa bir anlık dalgınlığından yararlanarak ok gibi fırladı, tüfeği namlusundan yakaladı, bir gürz gibi salladı ve bütün gücüyle üstüne saldıran hayvanın kafasına indirdi.

Kuru bir gürültü oldu. Köpek hırıltılar çıkararak bayırdan aşağı yuvarlanırken, sahibi yerinden doğruluyor ve elini tabancasının kılıfına götürüyordu. Gardiyan tam kılıfın kapağını açmıştı ki bir silah sesi yankılandı ve göğsünde kocaman bir yarayla sırtüstü yuvarlandı.

Yeniden bir sessizlik oldu. Ağustos böcekleri de sustular. Adam her iki düşmanının da hakkından gelmiş olduğunu anladı şaşkınlıkla. Yerde yatan adamın üstüne doğru eğildi, ceplerini karıştırdı ve kelepçenin anahtarını buldu. Kilidi karıştırdı bir süre, açtı ve kelepçeyi çıkardıktan sonra bileklerini ovuşturdu.

Hâlâ soluk almakta olan gardiyana baktı. Hemen kurşunun çıkartılması gerekiyordu ama en yakın hastahane dört-beş günlük yoldaydı. Adam acıma ve pişmanlık duymak istedi önce ama sonra bütün izlenen ve yakalanan kaçakları düşündü ve omuzlarını kaldırdı umursamazlıkla.

— İnsan her zaman kazanamaz, dedi yüksek sesle sanki öteki işitecekmiş gibi. Bu kez kötü kağıt çektin dostum.

Yerden tüfeği aldı, tabancayı beline soktu ve kanlar içinde yatan köpeğe bir kez daha baktı. Tepeden indi ve kuzeye doğru yöneldi.

Epey uzaklaşmıştı ki aklına bir şey geldi. Arkasını dönerek tavşana doğru bir el işareti yaptı ve sağol dedi.

3

Hint kirazı ve altın rengi muz topladı. Mutluydu, zindeydi. Vaktiyle hüzünlü bakışlarla bir inek sürüsü güderken söylediği eski bir okul şarkısını mırıldandığını bile farketti hayretle.

Ölümü arkasında bırakmıştı ve ondan bir an önce uzaklaşmak, unutmak istiyordu. Kötü bir şey de yapmamıştı ayrıca. Bu gardiyan diktatörlüğün bir uşağıydı, insanlara işkence eden hainlerden biriydi.

— Bu uşaklar olmasa, Abigail Anaya çoktan devrilmişti, diye bağırdı yüksek sesle. Bu namussuzlar efendilerinden daha rezil herifler, çünkü para için uşaklık ediyorlar. Daha fazla para verip satın alabilseydik bizim için de cinayet işlerlerdi... Bir gün hepsinin hakkından geleceğiz. Bu bitleri üstümüzden atacağız ve özgürlüğümüze kavuşacağız... Hapishaneler, toplama kampları, gereksiz yollar yapan mahkûmlar olmayacak o zaman... Anaya'nın muhbirlerini nasıl etkisiz duruma getireceğiz peki?

Sorunlara çözüm getiremediği için bunalıyordu. Düşleri gerçeklerle çatışıyordu sürekli olarak. Her türlü yönetimin ayakta kalmak için baskı yapmak zorunda olduğunu çok iyi biliyordu ama bu gerçek keyfini kaçırıyordu.

— Anaya'nın yandaşlarını hapsederek, sırası gelince onlara da bizi hapsetme hakkı vermiş oluruz. Ama bunu yapmazsak, hepimizin özgürlüğüne kastetmelerine göz yummuş oluruz...

Son beş yıldır çektiği sıkıntı ve işkenceler geldi yine aklına. Zincire vurulmuş durumda ishale yakalanıp, karın ağrılarıyla bok içinde yüzerek geçirdiği, sonu gelmeyen geceler yeniden canlandı gözünün önünde. Kendisini yiyip bitiren, bir enkaz haline getiren bu günleri anımsadıkça kin ve nefret duyguları iyice yer ediyordu içinde. Bu cellatları kendi elleriyle boğazlamaya, çektiği sıkıntı ve işkencelerin öcünü almaya yemin ettiğini anımsıyordu ve şimdi bu intikam duygularının yavaş yavaş kaybolmakta olduğunu farkederek şaşırıyordu.

Şimdi pek keyifliydi. Bu çukur yolda özgürce yürümekten, taze ot ve tezek kokusunu ciğerlerine çekmekten mutluydu. Bu mutluluk ona geçmişi unutma gücünü de veriyordu. Geçmişi bütünüyle silmek istiyordu. Kin ve nefretini boğmak istiyordu. Geçmişte yaşanan bu beş yılın artık bitmiş olduğuna ve her zaman, böyle bir yolda rahatlıkla dolaşabileceğine inandırmak istiyordu kendisini,

— Kırk üç yaşındayım, diye düşündü. Önümde tüm bir yaşam var. Budalaca bir intikam için harcıyamıyacağım onu. Bir adam öldürdüm... bir hain! Onun şahsında bana acı çektiren bütün itleri de öldürdüm! Böyle düşünmeye alıştırmalıyım kendimi...

İki yanı ağaçlıklarla kaplı yol birden çıplak bir alana açıldı. Bir ateşin çevresinde oturmuş beş adam görünce birden irkildi. Adamlar da onu görünce hemen silahlarına sarıldılar sonra hiçbir şey

söylemeden baktılar bir süre. Üçü, eski tüfeklerini üstüne doğru çevirdi. Adam bunların üniformalı olmadıklarını görünce rahatladı. Sonra bakışları kor haline gelmiş ateşte kızaran damgaya ve dağlanırken böğürüp duran bukağılı düve üstüne takıldı.

— İyi akşamlar dedi.

Şefleri olduğu belli olan, sevimsiz, sakallı biri yaklaştı ve dikkatle yüzüne baktı.

— Nereden çıktın sen böyle? diye sordu küçümser bir tavırla.

— Dağdan.

Enlemesine, geniş çizgili, yıpranmış, adi bezden üniformasını dikkatle incelediler.

— Mahkûm musun sen?

İnkâr etmeyi gereksiz buldu ve başıyla bir evet işareti yaptı. Adamlar hemen düşmanca tavırlarını bıraktılar.

— Öyleyse aramıza hoş geldin arkadaş... Çekinecek hiçbir şey yok burada...

Bir süre inceledi adamları, demirlere baktı ve durumu kavradı.

— Hayvan hırsızlığı ha!

Öteki omuz silkti.

— Nasıl dönüyor bu çark bilirsin... Bu ovalar yabanıl hayvanlarla dolu... Hayvanların sahipleri pek belli değil...

Ateşin yanına oturdu. Bir fincan kahveyle birlikte kuru et ve bayat bisküvi verdiler ona. Yiyip içtiği herşey çok lezzetli geldi. Uzun zamandan beri böyle bir yemek yememişti.

Adamlardan üçünün sessizce düveleri dağladıklarını, sonra da çitle çevrilmiş bir yere attıkla-

rını farkederek sordu:

— Nereye götürüyorsunuz bunları?

— Sınırın öteki tarafına.

— Nöbetçiler görmüyor mu?

— İki yüz pezoyu verdiniz mi, askerler yumuyor gözlerini.

— Ben de sizinle birlikte gelebilir miyim?

Şef duraksadı ve arkadaşlarına baktı. İçlerinden bir gözü akmış, yüzü yara bere izleriyle dolu yaşlı biri olmaz der gibi başını yukarı kaldırdı.

— Üzgünüm dostum, dedi. Kaçak bir mahkûm olman bizi ilgilendirmez ama bizimle birlikte gelirsen iş açabilirsin başımıza... Sıska inekleri sınırdan geçirebiliriz ama bir kaçağı...

— Niye içeri tıktılar seni?

— Siyasi.

— Bu daha kötü. Başkan, hırsızlara, dolandırıcılara pek kızmaz ama, komploculara hiç bağışlamaz. Üzgünüm!

— Anlıyorum.

Kalkar gibi yaptı ama yaşlı adam engelledi onu.

— Yanlış anlama... Bu gece kal burada. Yarın devam edersin yoluna. Burada emniyettesin. İzliyorlar mı seni?

— Artık kimse yok peşimde.

Sakallı, dikkatle adamın dizlerinin üstünde duran tüfeğe baktı.

— Beylik silah bu dedi. Gardiyandan mı çaldın bunu?

Biraz ötede bir hayvanı soğukkanlı bir biçimde yıkmakta olan adamlara bakarak başını salladı evet anlamında. Biri hayvanın boynunu buruyor,

öteki ayaklarını bağlıyor, üçüncüsü de eski damgasının üstüne yeni bir damga vuruyordu kızgın demirle.

Hayvan acıyla böğürdü, ağır bir yanmış deri ve kıl kokusu yayıldı ortalığa. Bu hayvan ona tuhaf biçimde eğrilmiş bedeniyle kanlar içinde ağacın dibinde yatan köpeği anımsattı. Ona güzel bir ölüm armağan edememişti ve bu köpeği öldürdüğü için pek fazla gururlandığı da yoktu. Daha elverişli koşullarda onunla arkadaş olmayı bile isterdi ve insanlardan daha kolay arkadaşlık kurabilirdi bu köpekle.

— Bir köpek öldürdüm dedi, zorlukla. Hayvan hırsızları şaşkınlıkla yüzüne baktılar.

— Bir köpek mi?

— Evet. Tuhaf bir köpekti. İnsanların çoğundan daha insan...

— Böyle bir atım vardı, dedi ihtiyar. Şu üç adamdan daha iyi anlaşıyordum onunla... Bir an sustu. İnan bana, bu at ineklerden anlıyordu.

— Ne oldu peki?

— Düşüne düşüne delirdi. Akmış gözüyle göz kırptı. Bir gün baş aşağı bir uçurumdan aşağı attı kendini. Zar zor bir çalılığa tutunup canımı kurtarabildim. Biraz düşündü. Bir hayvandan hiçbir zaman verebileceğinden çok şey istememeli... insanlardan da.

Güneş ufka yaklaştı. Serin bir yel esmeğe başladı. Sivrisinekler uyandı. Sakallı yerinden kalktı ve ateşe bir tezek attı. Ağır ve pis kokulu bir duman yükseldi ve «felâket»i bir süre için alıp götürdü. Akşam bol bol et yediler, sıcak kahve içtiler. Sonra adamlardan biri gitarını aldı ve bu yö-

relerin bir ayrılık şarkısını söylemeye başladı.

— Ova artık eski ova değil, dedi ihtiyar pek ciddi bir tavırla. Şimdi büyük kentlerden hafta sonu tatillerinde geliyorlar buraya. Özel uçakları, çiftliklerinde elektrikleri, televizyonları var. Benim gençliğimde başkente atla ancak oniki günde gidilirdi. Bizim av alanımıza hiçbir yabancı ayak basmazdı. Aylar boyunca hiçbir canlıya rastlamadan dört nal at koştururdum... Geyik sürüleri geçerdi burnumun dibinden. Şimdi kentlerden gelenler arabalarıyla hayvanları kaçırıyorlar.

— Ve bir sürüden bir inek çaldığın zaman sahibi ortalığı ayağa kaldırmıyordu, diye söze karıştı gitar çalan adam... Şimdi sanki kızına bir şey yapmışsın herifin! Başını eğdi. Ova insanları da artık yalnız kendilerini düşünür oldular...

— Onlar değil. Çiftlikleri takım elbiseli insanlar satın alıyor... Ata binmesini bile bilmiyorlar. Jiplerle dolaşıp duruyor pis herifler.

— Sonra yollar var...

— Sonra dikenli teller var...

Bıkıp usanmadan aynı sahneyi tekrarlayan eski kovboy filmlerinden birini seyrettiğini sandı. Çevrelerinde hayvanlarla, silahlı birtakım adamlar büyük ovaların ölümüne ağlıyorlardı yana yakıla.

Dünyada hâlâ hayvan hırsızlarına rastlanabilen bir yerin bulunması çok ilginç aynı zamanda da tuhaf bir şey gibi geldi ona. Bu meslek insanlığın en eski mesleklerinden biri değil miydi?

Sakallı başını yavaşça kaldırdı, ayın ve yıldızların durumuna baktı. İhtiyara döndü.

— Vakit geldi dedi.

Öteki başını salladı. Yavaşça yerinden doğrul-

du. Gidip dengini karıştırdı ve bir paketle geri döndü. Özenle açtı paketi. Değerli eşyayı herkese gösterdi. Yassı bir taşın üstüne koydu. Bir düğmeye bastı ve keyifle bir ağacın dibine oturdu.

Keskin bir müzik sesi gecenin sessizliğini bozdu. Bir inek böğürdü. Kadife gibi bir ses duyuldu:

— Ve şimdi, Carin Tolledo'nun bir öyküsünden Sara Plaza'nın uyarladığı **Geçmişi Olmayan Kadın**'ın otuz dördüncü bölümü...

Şaşkın bir tavırla başını salladı ve elini alete doğru uzattı:

— Bunu her akşam dinliyor musunuz?

— Şsst! diye yanıt verdiler.

4

Köpek, kendine geldiği zaman ağzında bir kan tadı duydu. Başına gelenleri anımsıyabilmesi için epey bir süre geçmesi gerekti.

Her yanı ağrıyordu. Ayakları üstünde doğrulabilmek için büyük bir çaba harcadı. Hâlâ bulanık görüyordu. Boğuk bir inilti çıktı boğazından ve sahibinin yanına kadar zorlukla gitti. Hafifçe inledi. Adam ölümle gölgelenmiş gözlerini açtı.

— Öldür onu! diye emretti zar zor işitilebilen bir sesle. Öldür onu.

Sonra yeniden kapadı gözlerini ve hayvan o zaman yaradan akmakta olan kanın hafif şırıltısını duydu. Yeniden canlandırmak için umutsuz bir çabayla adamı kokladı, kirpi sakalını yaladı ve vaktiyle yumuşak ve sıcak olan bu bedenin artık soğuk ve hareketsiz olduğunu anladı belli belirsiz. Öfke, üzüntü ve utanç duyarak inledi bir kez daha.

Suçluydu. Bilinci bütünüyle yerinde değildi ama içgüdüsel olarak görevini bir saniye için de olsa unuttuğunu biliyordu. Ve şimdi sahibi ölüyor, kendi bedeni de dayanılmaz acılar veriyordu.

Bulanık anıları parça parça canlanıyordu. Tavşanı, tüfek sallayan bir adamı, başına yediği şiddetli darbeyi ve sonra boşlukla olan mücadelesini açık seçik anımsıyordu.

Yaralıdan, tuhaf bir koku geliyordu. Uyanık değildi, uyumuyordu da. Kendisiyle konuşmuyordu. Boğazından çıkan hırıltının bazı geceler onu yerinden hoplatan ani horlamalarıyla hiçbir ilgisi yoktu.

Adam can çekişiyordu. Köpek emindi bundan. Dişleriyle parçaladığı geyiklerin, tavşanların, kekliklerin hatta üç tane de jaguarın ölümünü görmüştü. Tümü de böyle donuk donuk bakıyordu. Kokuları aynıydı ve sanki çevrelerinde göremediğiniz, duyamadığınız, işitemediğiniz ama içinize işleyip tüylerinizi diken diken eden titrek bir hali vardı.

Başını sahibinin omzuna koydu ve göğsünde, yaranın yanında durmakta olan elini kokladı. Elinin üstünde kan ve toprak lekeleri birbirine karışmıştı. Son kez okşandığından bu yana sahibinin elinde kalmış olan kendi bedeninin kokusunu buldu. Göğsünde, gömleğinin yırtık yerinde yara çevresindeki koku daha ağırdı. Çok iyi tanıdığı barut kokusuydu bu. Bir süre kendisini sağır eden gök gürültülerinden sonra hep bu kokuyu duyardı.

Bu, ölümün gürültü ve kokusuydu. Şimdi sahibinin buna mahkûm olduğunu biliyordu ve ulumaya başladı. Adam kendisini duymuş olacak ki hiç kımıldamadan dudaklarını araladı ve güçlükle konuştu:

— Öldür onu.

Sonra büyük bir sessizlik oldu, ne hırıltı ne de bir inilti. Kan akmıyordu artık.

Hayvan uzun süre uludu. Bir köpek değildi artepeleri, ırmakları aşıyordu. Kaçak onu işittiyse korkudan geri dönecekti; çünkü bu nefrete, bu ke-

sin kararlılığa karşı kendini koruyabilecek bir güç olmadığını ve bu çığlıkların düşmanının gırtlağında susturulacağını anlıyacaktı.

Sahibinin cesedi üstüne yatarak bütün gece uludu. Şafakta ilk akbabalar yakındaki ağaçların üstüne kondular. Köpek bunları kaçırmak için havladı. Sonra kan kokusunun çektiği bir jaguarı kovaladı. Karınca ve sinekleri ezdi. Mücadele deliye döndürdü onu. Ama pes etmek zorunda kaldı. Leş kargaları üstüne doğru akın ediyorlardı. Jaguar daha yakınlarda dolanıp duruyordu. Sinekler ve karıncalar soğumuş bedene yapışıyorlardı. Sahibine baktı, elini bıraktı, kokladı ve aşağıya, ovaya indi.

Tepeyi inince, başını çevirdi ve ölüm şöleninin başladığını gördü.

Son bir kez daha uludu. Havayı kokladı. İzi buldu ve kaçağın peşine düştü. Kulaklarında hâlâ can çekişen sahibinin sesi uğulduyordu: Öldür onu!

5

Irmak geniş, derin ve berraktı. Dinlenmiş ve hafiflemiş hissediyordu kendisini. Kıyı boyunca uzun selviler ve salkım söğütlerle gölgelenmiş otlar arasında akıyordu.

Sessiz, rüzgarın okşadığı, kimi yerde açık kimi yerde koyu gölgelerin bulunduğu, su şırıltılarının duyulduğu, mis kokulu, yalıçapkınları, sinek kuşları, papağanlarla dolu bir yerdi burası.

İnsanın içinden buraya temelli yerleşip, balık tutmak, tavşan yakalamak, kaplumbağa yumurtalarını yuvalarından çıkarmak, ağaçkavunları toplamak geliyordu. Gülümsedi, yalnız olduğuna iyice emin olunca silahlarını bir köşeye bıraktı, botlarını çıkardı, kendini serin sulara bıraktı ve uzun süre yıkandı.

Sonra birkaç ayın kirini çıkarmak umuduyla gömleğini sıkı sıkıya çitiledi. Daha sonra tam bir dala asmaya hazırlanırken sırtında soğuk bir ürperti duydu.

Orada, tam silahların ve botların karşısında, köpek, homurdanarak ve dişlerini göstererek bekliyordu onu.

Şaşırmıştı. Kalakaldı öylece yerinde. Geriledi ve dereye daldı. Yavaşça karşı kıyıya doğru yüzdü. Sudan çıktı ve dikkatlice hayvanı inceledi.

Birbirlerinin gücünü kestirmek istiyen iki tık. Bir kurt olmuştu. Keskin çığlıkları dağları, gladyatör gibi karşılıklı bakıştılar.

— Ölmedin öyle mi? diye bağırdı. Köpek kesik kesik havladı. Adam kafasını salladı ve:

— Tuhaf bir düşmanım var benim, diye mırıldandı. Sonra kolunu köpeğe doğru uzattı. Peki şimdi ne yapıyoruz? Ben mi oraya geliyorum, sen mi geliyorsun?

Hayvan söylediklerini anladı sanki. Bir süre silahları kokladı, sonra tüfeği kayışından, tabancayı da kabzasından dişleri arasına alarak çalılıklar arasında kayboldu.

Adam hayranlıkla uzaklaşan köpeğe baktı.

— Bu hayvan bana pösteki saydıracak galiba. Çok kurnaz bir it!

Bir kütüğün üstüne oturarak olup bitecekleri beklemeğe koyuldu. Karşı kıyıda gizlenmiş olan hayvanın kendisini bekleyip beklemediğini bilmiyordu ve ayakkabılarını almak için karşıya geçme tehlikesini göze almak istemedi.

On dakika kadar sonra köpek yeniden ortaya çıktı. Botları kokladı, teker teker suya fırlattı ve yavaş yavaş akıntıya kapılıp gitmelerini seyretti. Adam kızdı.

— Hey bana bak! Canımı sıkmaya başlıyorsun! diye bağırdı.

Köpek hiç ses çıkarmadan baktı, sonra suya girdi ve ona doğru yüzmeye başladı. Adam yerinden sıçradı, büyük bir taş aradı. Ama bu çamurlu kıyıda silah olarak kullanabileceği bir şey bulamadı. Düşmanının hızla yaklaşmakta olduğunu farketti ve tehlikeyi anlayarak suyun akış yönüne

doğru koşmaya başladı.

Köpek hiç acele etmeden ilerliyordu. Karaya çıktı ve kendisinden yüz metre kadar uzakta olan avının peşine düştü.

Kaçak, hayvanın kendisinden daha çabuk olduğunu anladı hemen ve aralarında on metrelik bir mesafe kaldığı anda, yolundan saptı ve balıklama suya daldı.

Köpek te peşinden atladı.

Ama suda, adam daha avantajlıydı; arayı açmak için akıntıdan yararlandı.

Hayvan boyun eğmiş gözüktü. Süratle kıyıya doğru yüzdü ve adamı gözden kaybetmeden kıyı boyunca gitti. Öteki oyunu farketti. Karşı kıyıya doğru yüzdü. Sudan çıktı ve soluk soluğa çimenlerin üstüne uzandı. Kıyıdan kıyıya bakıştılar yine.

— İyi! dedi yüksek sesle biraz kendine gelince. Bütün hayatımızı bu küçük oyunla geçirebiliriz.

Köpek te yorulmuştu; boylu boyunca uzandı, gözlerini düşmanına dikmişti. Bu çıkmazdan kurtulmanın yollarını arıyormuş gibi öylece kalakaldılar bir süre.

Adam yerinden kalktı. Çevresini inceledi ve kendisini belli ölçüde koruyan dereden uzaklaşmasının doğru olmayacağını anladı.

— Bir ağaca çıkabilirim diye düşündü. Ama bu pis hayvan ben olgun bir meyve gibi düşünceye kadar ağacın altında bekleyebilir... Şimdilik tek sığınağım su.

Acele etmeden akarsu boyunca yola koyuldu. Hemen aynı anda karşı kıyıdaki hayvan da kalktı.

Aynı hizaya geldiler ve birlikte yürümeye başladılar. Adam güldü, köpeğin, söylediklerini anlıyacağına inanarak:

— İntikam almaya kesinlikle kararlısın öyle mi? Sahibinin pis herifin biri olduğunu bir türlü kabul etmeyip mutlaka herhangi bir yolla benim işimi bitirmek istiyorsun.

Suya çok yakın olarak aynı tempoda yürüyorlardı. Tuhaf bir ikili oluşturmuşlardı. Adam sanki karşısında bir insan varmış gibi durmadan konuşuyor, köpek te sağır ve dilsiz gibi, adamı bir an gözden kaybetmeden başı önde yürüyordu.

— Biz niçin dost olmayı denemiyoruz? Ha? İyi bir efendi olabilirdim sana. Beğeniyorum seni. Gerçekten hoşuma gidiyorsun. Güzel, cesur, akıllı ve sadıksın...

Yerden kırık bir dal aldı ve suya attı.

— Ne güzel anlaşırdık birlikte... Zaten sahibin öldü senin. Yeniden canlanamaz. Öldü. Onu öldüren ben miyim? Kendi istedi. Ne yapabilirdim ki başka?

Durdu ve karşısındaki köpeğe baktı. Köpek te ona bakıyordu.

— Şimdiye kadar hiç kimseyi öldürmemiş olduğumu söylesem inanır mısın bana? Yemin ediyorum. Bir daha da kimseyi öldüreceğim yok... Barışçı bir insanım ben. Ama bir insanın dayanamıyacağı şeyler var hayatta... Yeniden yürümeye koyuldu... Sen de, sen de dayanamazdın buna...

Bir an sustu sonra kendi kendine konuşmaya başladı:

— Bu dünyada onur diye bir şey var. Başını salladı. Muriel bu maceraya girmemi istemiyordu.

Delisin sen diyordu. Kötü olacak sonu. Senin için de, ötekiler için de! Başkan Anaya çok güçlü. Onbeş yıldır kimsenin başaramadığı şeyi sen niye denemeye kalkıyorsun? Konuşmasını sürdürüyordu. Köpeği unutmuştu. Adamın düşüncelere daldığını ve kendisini gözlemediğini anlayınca suya girdi ve arkadan saldırmak üzere sessizce yüzmeye başladı.

Bu sırada kaçak, kendini beğenmiş, kasıntı bir insan gibi davrandım, diye sürdürüyordu konuşmasını kendi kendine. Ama insan herzaman başkalarının yaptığı hataları yapmayacağına inanır. Yanlış! Hiç kimse başkalarından daha zeki değildir. İnan ki böyledir. Ne ben, ne bir başkası...

Karşı kıyıya baktı ve hayvanı göremedi. Endişelendi. Sağına soluna bakındı ve birden beş metre kadar uzakta kıyıya çıkarken gördü onu. Hemen suya attı kendini ve hızla karşı kıyıya geçti yeniden. Sinirli sinirli köpeğe baktı ve elini göz dağı verircesine sallıyarak azarladı.

— Hainin birisin sen! Senden bunu beklemezdim. Hile yapacağını bilmezdim... Böyle yapacaksan şunu bilesin ki benim de bir sürü numaram var... Anlıyor musun?

Köpek dişlerini gösterdi ve nefretle homurdandı. Tüyleri kabardı, ağzı buruştu, gözleri görülmemiş bir vahşetle parıldadı. Adam o zaman, bu hayvanla hiçbir biçimde uzlaşmaya gidilemiyeceğini anladı ve öfkeyle yerden büyük bir taş alarak fırlattı köpeğe doğru.

— Peki! dedi. İstediğin amansız bir savaşsa, varım buna.

Karanlık bastırdığı zaman her ikisi de birbir-

lerini gözliyerek bulundukları yerde kımıldamadan duruyorlardı. Karanlık koyulaştıkça ve hayvanın karaltısını ayırdetmek zorlaştıkça adam köpeğin geceden yararlanarak kendisine saldırmasından çekinerek kaygılanmaya başladı.

— Uyursam eğer öldüm demektir... diye düşündü. Üstüme atlarsa uyanık bile olsam çok az kurtulma şansım var.

Uzun bir dal kopardı ağaçtan ve vurur gibi yaptı. Gücüne pek inanmamıştı bu silahın.

— Bir kez kafasına vurdum, yine korkmuyor benden. Canı pahasına da olsa benim işimi bitirmeye kararlı bu hayvan.

Büyük bir meşenin gövdesine dayadı sırtını ve alacakaranlığı delmeye çalışarak gözleri karşı kıyıda beklemeye koyuldu. Yıldızlar gözüktü, sonra ay ve bunların belli belirsiz aydınlığında ölü ya da uyur gibi hareketsiz duran köpeği seçebildi. Çekinmesi gerektiğinin farkındaydı. Hayvan dinleniyordu belki ama bir yandan da gözetliyor olabilirdi ve adamın gevşek bir anını yakalayıp saldırabilirdi üstüne..

Bir yandan uyumamak için çaba harcarken bir yandan da delirmiş bir köpek tarafından bütün gün kovalanan, sivrisineklerin soktuğu, kızgın güneş altında çılgınca koşmuş ve gözünü kırpmamış yorgun bir adam olarak o şeytanın orada neler tasarladığını kestirmeye çalışıyordu.

Her yanı tıka basa kağıt dolu küçük çalışma odasını anımsadı birden. Karayib kabilelerinin Kolomb öncesi dönemi arkeolojisine ilişkin henüz bitmemiş el yazması masasının üstünde duruyordu belki de hâlâ. Halkının ivedilikle geleceğiyle ilgi-

lenmesi gerektiğini anlayarak, geçmişini incelemeyi bırakmış olduğu kesin tarihi boşu boşuna kestirmeye çalıştı. Ne bir tarih, hattâ ne bir özel olay ya da önemli bir tartışma anımsayabildi yeni eğilimini belirlemiş olan.

Siyasal gerçeklerin bilinci farkında olmadan yavaş yavaş oluşmuştu onda. Her beş yılda bir yeniden seçilen bir adamın keyfi yönetimi en küçük bir karşı koyuşu yasa dışı ilan etmesi, kendisi gibi düşünmeyenleri hapse atması ya da katletmesi onu sarsmış, duygusuzluğundan çekip almış ve başkaldırı tohumları serpmişti yüreğine.

— Böyle susmaya devam edersek, canının çektiği gibi davranmasına göz yumarsak, sonunda bizi tam bir köle durumuna getirecektir bu adam, demişti.

— Mücadelenin hiçbir işe yaramadığını görmüyor musun? diye karşılık vermişti Muriel. Bizim ülkelerimiz tarihsel açıdan zorbalık yönetimlerine mahkûmdur... Süregen bir hastalığa yakalanmışız biz. Bir Anaya'yı, bir Trujillo'yu, bir Somoza'yı ya da bir Perez Jimenez'i devirerek bir yere varamayız... Önce biz kendimiz değişmeliyiz. Adaletsizliğin önünde kadere rıza gösterir gibi boyun eğmemeliyiz. Bizim neden olduğumuz ya da başkaları tarafından uğradığımız bir adaletsizliği hiçbir zaman hoşgörmemeliyiz... Bu baştan kaybedilmiş bir savaştır.

— Peki, diyelim ki yalnızca kurbanı olduğum bir adaletsizliğe karşı savaşmak istiyorum... Yeteneksiz olduklarını anlamışsam beni yönetenleri beş yılda bir değiştirmek isterim. Madem ki ödevlerim sonsuz, haklarımı da kullanırım.

— Pek parlak bir siyasal kuram değil.

— Kabul ediyorum ama şimdiye kadar daha iyisini bulamadım.

Daha sonra gelişmişti düşünceleri. Durumdan hoşnut olmayan başka insanlarla tanıştı. Başka siyaset yolcularına rastladı. Bunlar, aslında özgürlük peşinde koşma olarak özetlenebilecek olan ilk düşüncelerini pekiştirdiler. Yazılı kayalar, kazılar, kap kaçak değildi artık gerçek olan onun için ve daha önceleri araştırmacı olarak yaşamının dekorunu oluşturan dağları, karanlık mağaraları bırakıp saçlarına ve elbiselerine işleyen dumanlı havasını soluduğu yoksul kalabalık bölgelerde geçirmeğe başladı günlerini.

Yavaş yavaş ihtilâlcilerin arasına girdi ve önder olma özelliklerinin ortaya çıkması şaşırttı onu. Büyük siyasal mücadeleler deneyiminden geçmiş olan arkadaşları, kendisinde önemli bir yönetici ve anarşinin kol gezdiği bir yere düzen getirebilecek bir örgütçü nitelikleri gördüler.

Bir yıla kalmadan, Aristide Ungria —Arkadaşları arasında Ari— önder oldu ve ertesi yıl, Aristide Ungria — Düşmanları arasında Ari— kendisini bir mahkûm kampında buldu. «Devletin güvenliğine karşı komplo hazırlamaktan» yirmi yıl hapse mahkûm edilmişti.

Önceleri mücadeleci niteliklerini, inançlarını hiç bozmadan, sulandırmadan korudu. Şimdiki durumunun talihsiz bir durum olduğuna ve yakında güzel, güneşli günler göreceğine inanıyordu. Ama bir yol kenarında taş kırarak geçirilen günler ve daracık, insanın içini bulandıran küçük bir barakada otuz mahkûmla birlikte geçirilen zincirli ge-

celer uzadıkça uzuyordu. Gönderilen mektuplar ve paketler gittikçe seyrekleşti ve bir gün geldi artık hiçkimse arayıp sormaz oldu.

Toplama kampları, hapishaneler ve mezarlıklar böylesine zayıf bellekli bir dünya için kendilerini niçin feda ettiklerini soran insanlarla doludur. İşte şimdi de suyun kenarına oturmuş, uykuyla mücadele eden Aristide Ungria — Dost ve düşmanları arasında Ari — bu unutulmuşların arasında olduğunu düşünerek acıyla güldü.

— Rahat ol, Abigail Anaya dedi yüksek sesle sonunda. Bir kurtulursam buradan, seninle de, bu pis heriflerle de uğraşmıyacağım.. Bu ülkede uğrunda yollarda taş kırılacak bir tek insan yok...

Hafif bir ses köpeği uyandırdı. Bir tehlike sezdi. Karşı kıyıya baktı ve adamın karanlık gölgesini göremedi. Akıntının ortasında belli belirsiz bir hareket farketti.

Ayın önüne bir bulut geçmişti ve kıyıları gölgelendiriyordu. Kaçağın sıvışmak için bütün gece bu anı beklediğini anladı. Akıntıyla sürüklendiğini gördü. Hiç acele etmedi peşine düşmek için. Adamın kendisinden hızlı yüzdüğünü ve herşeyden önce onu sudan çıkarmak gerektiğini biliyordu.

Kaçağın tüm yaşamını ırmak kenarında geçiremiyeceğinden emindi. Biraz sabırlı olması gerekiyordu. Ayrıca vakti de çoktu. İçgüdüsel olarak düşmanının zeki olduğunu biliyordu. Kendisinden çok daha zekiydi kuşkusuz. Bir insandı çünkü. Bu soy ona herzaman üstün bir soy gelmişti. Bir efendi önünde eğilmeyi, ona körü körüne boyun eğmeyi de yalnızca bu nedenle kabul etmişti. Bununla birlikte zamanla insanların sabırlı ve dirençli ol-

madıklarını, belleklerinin zayıf olduğunu anladı. İnsanlar aynı zamanda hatalarını da kabul etmiyor ve tekrar tekrar aynı yanlışlara düşüyorlardı ona göre ve bunun nedeni de aşırı gururlarıydı.

İnsanlar hakkında pek fazla bilgisi yoktu belki ama düşmanının karakterini anlamaya başlamıştı yavaş yavaş. Bu adam kurnaz ama dikkatsiz, cesur ama ölümden korkan — özellikle başkalarının ölümünden — biriydi. Çünkü sahibiyle kendisini yaraladıktan sonra hiçkimsenin kurtlar yiyip bitirinceye kadar tam olarak yenik sayılamıyacağını anlamamış ve öylece orada bırakmıştı. Hayvan almış olduğu bu dersin izini böğründe taşıyordu. Bir gün avdayken efendisinin, göğsüne yapıştırdığı bir kurşunla devirdiği can çekişmekte olan bir jaguara yaklaşmış, jaguar can havliyle pençesini sallamış, derisinden bir parça koparmıştı. O günden beri yalnızca ölülerin zararsız olduğunu unutmamıştı hiçbir zaman.

Şimdi çimene uzanmış, gecenin içinde sessizce uzaklaşan düşmanını inceliyordu. Eğer yerinden kımıldamazsa, adam sonunda hilesini gerçekleştirmiş olduğuna inanacak, kendisine güven gelecek, uzun süre su içinde buz kesmenin gereksizliğine inanıp kıyıya çıkacaktır diye düşündü.

Kaçağın, epey uzaklaşmış olduğunu anlayınca, o da suya girdi, ırmağı geçti ve kıyı boyunca izlemeye başladı.

Çalılıklara sindi. Adam daha büyük kulaçlar atarak önünden geçti, bir yandan da sağa sola bakarak onu arıyordu. Bir süre sonra tahmin ettiği gibi adam yüzmekten yoruldu ve tehlikeden uzak olduğunu sanarak kıyıya çıktı.

Hayvan şahdamarını hedef alarak düşmanının boğazına atıldı. Adam belki de hiç farkında olmadan saçlarını arkaya atmak için ya da üstüne sıçrayan gölgeden korunmak için içgüdüsel bir hareket yaptı ve hayvanın dişleri koluna geçti.

Darbenin etkisiyle her ikisi de suya düştüler ve umutsuzca bir mücadele başladı. Köpek, birden adamın kendisini dibe doğru bastırdığını anladı. Havasız kalmıştı. Ciğerleri patlıyacaktı. Düşmanını bıraktı ve korku içinde su yüzüne çıktı.

Ölüme hiç bu kadar yakın olmamıştı. Kıyıya kadar sürüklendi. Şaşkın ve soluk soluğa kendini yere attı.

6

Uzun zaman kendine gelemedi. Hayatta olup olmadığını anlıyabilmesi için bir süre geçmesi gerekti. Şimdi su tembel tembel akıp gidiyordu bacaklarının üstünden ama bir an kurtulamıyacağını ve pis hayvanın ikisi birden boğulmadan bırakmıyacağını sanmıştı.

— Bir kaç saniye daha sürseydi iş bitmişti diye düşündü.

Yaralı koluna baktı ve yavaş yavaş acı vermeye başladığını farketti. Bilek çevresinde çıplak kemik gözüküyordu ve bir et parçasının sarktığı yaradan kan akıyordu.

Hayvana bir göz attı:

— Az daha amacına ulaşıyordun edepsiz hayvan! diye bağırdı! Ama ben de boğacaktım seni az kalsın...

Yaralı kolunu uzattı köpeğe doğru.

— Duydun mu? Biraz daha çabalasan çolak bırakacaktın beni

Gömleğinin bir kolunu yırttı ve yarasını sıkıca sardı.

— Kuduz değilsindir inşallah diye mırıldandı. Gırtlağımdan yakalasaydın, kafamı koparacaktın pis hayvan!

Güneş doğdu. Çevresine bakındı. Çok uzaklar-

da ırmağın kenarında küçük bir ev bulunduğunu farketti ve korkuyla karışık bir rahatlama hissetti.

— Yardım istemem gerekiyor, dedi kendi kendine. Abigail Anaya'ya bile sığınmayı düşünebilirim, yeter ki bu yabanıl hayvandan beni kurtarsın.

Güçlükle yürüyebiliyordu. Açtı, yorgundu ve çok kan kaybetmişti. Köpeğin kendisini yakaladığı o uğursuz dakikadan sonraki yirmidört saat içinde on yaş ihtiyarlamıştı sanki.

Sırtı kamburlaşmış, ayakları kan içinde ve kolu sargılı olarak çalılıklar arasından eve doğru sendeleye sendeleye yürümeye başladı. Kıyıdan uzaklaşmamak için özen gösteriyordu ve zaman zaman bükük beli, bitkin hali ve vazgeçilmez öldürme hırsıyla köpeğin karşı kıyıdan kendisini izleyip izlemediğini anlamak için arkasına bakıyordu.

Gücü tükenmek üzereydi. Eve ancak üç saatte varabildi. Kudurmuş gibi havlayarak ve dişlerini göstererek önünde dikilen iki büyük köpeği görünce çakılıp kaldı yerinde.

Bir kadın eşikte görünüp şaşkın şaşkın bakıncaya kadar geriledi.

— Ne oluyor? diye bağırdı. Kimsiniz?

— Yardımınıza ihtiyacım var, dedi. Bir yandan da köpeklere bakıyordu. Yaralıyım... Ne olur şu hayvanları susturur musunuz?

— Nino, Perla, çabuk buraya gelin!...

İki çoban köpeği derhal havlamalarını keserek kadına doğru gittiler. Adam da yavaşça ilerledi ve kolundaki sargıyı çözdü.

— Tanrım! dedi kadın. Ne oldu size böyle?

Başını çevirdi ve yaklaşık iki yüz metre ötede, karşı kıyıdan telaşsız, kendilerini izleyen hay-

vanı işaret etti.

— O ısırdı...

— Kadın irkildi birden bire ve geri çekilmek ister gibi bir hareket yaptı.

— Kuduz olmasa bari!.. Burada tedavi edilemez. Çevrede hastahane yok...

— Hayır, telaşlanmayın... Beni öldürmek istediği için izliyor.

O zaman karşısındaki adamın mahkûm elbisesini farketti. Bir an duraksadı. Köpeklere bir göz attı. Rahatladı ve içeri buyur etti adamı.

— Gelin. Sizin için elimden geleni yapmaya çalışacağım.

İri ve sağlam yapılıydı. Yüz hatları kabaydı ama davranışlarında bir soyluluk göze çarpıyordu. Çok güzel siyah gözleri vardı ve sert uzun saçları kızılderili soyundan geldiğini belli ediyordu. Yaşı kırk cıvarındaydı ama canlılığı onu daha genç gösteriyordu. Nasırlı iri elleri hayatı boyunca yapmak zorunda kaldığı ağır işlerin, ırmakta dövdüğü çamaşırların izlerini taşıyordu.

— Yarayı temizlemek için romdan başka birşey yok evde.

— Hiç yoktan iyidir.

— Önce biraz için o halde.

Söyleneni yaptı. Alkol boğazını ve içini yaktı. Kadın, şişede kalan içkiyi yaraya döktüğü zaman bağırmamak için dişlerini sıktı. Sonra temiz bir kumaş parçasıyla yarayı temizledi, sardı ve masanın öteki ucuna, karşısına geçip oturdu.

— Benden bu kadar. Aç mısınız?

Kadın onun iştahla başını salladığını görünce gülümsedi ve fırına doğru gitti.

— Size bir şeyler hazırlıyacağım.

— Teşekkür ederim.

Kap kaçakla ilgilenirken, sırtı ona dönük, yalan söyliyeceğinden emin bir şekilde sordu:

— Sizi niçin hapsettiler?

— Anaya'ya karşı olduğum için

— Anaya'ya karşı olan tek insan siz değilsiniz.

Kadın birden döndü ve adama baktı dikkatle:

— Yüzünüz bana hiç yabancı gelmiyor. Tanıyorum sizi. Kocam bir fotoğrafınızı göstermişti bana. Okuma yazması vardır diye ekledi gururla. Siz... köylülerin koruyucusu Julio Castrejo'sunuz.

Gülmekten alamadı kendini.

— Hayır. Castrejo benden çok büyüktü ve öldü o. Üç yıl önce kurşuna dizildi.

— Kurşuna mı dizildi? Kocam hep ondan sözeder. Ünlü biriydi bu Castrejo... Büyük oğlum ona katılmak istiyordu... İyi bir dayak atmak zorunda kaldık ona...

— Neredeler şimdi?

— Dağda. Hayvan hırsızlarının peşinde. İneklerimizi onlar alıp götürüyor. Mal sahibi bizi suçluyor.

— Burası sizin değil mi?

— Bizim mi? Hayır. Üstünde oturduğumuz iskemle bile bizim değil... Burada gördüğünüz herşey albay Cedilla'nındır.

— Cedilla! Güvenlik güçleri komutanı mı?

— Evet... Kendisine ait olmayan bir şeye rastladığı zaman çıldırıyormuş.

Topraktan bir kabı ağzına kadar doldurdu ve önüne koydu. Adam yemeğe başladı. Su verdi. Sonra köpeklerin havlamasını duyunca kapıya gitti.

Geri döndü.

— Dostunuz ırmağı geçmiş.

Birden endişelenerek yerinden sıçradı.

— Silah var mı evde?

Şaşkın şaşkın yüzüne baktı.

— Hayır. Ne kadar da korkutmuş sizi.

— Korkunç bir hayvan. Beni boğazlamadan rahat edemeyecek...

— Neden?

— Kaçarken sahibini öldürdüm.

— Anladım! Peki. Benimkiler kovar onu! Nino! Perla! Hadi!

Her iki köpek de bu emri bekliyorlarmış gibi ok gibi fırlayarak hayvanın peşine düştüler. Köpek duruma şöyle bir baktı. Yapacak birşey yoktu. Kendisini koruması zordu bu koşullarda. Geri dönerek kaçtı. Kadın gülümsedi.

— Dağlara kadar kovalarlar onu.

İçeri girdi. Tabağın boşaldığını fark edince yeniden doldurdu. Masaya doğru eğilince, adam, kadının büyük diri memelerini gördü ve bu arada da kadın bakışını yakaladı. Göz göze geldiler.

— Özür dilerim.

— Önemli değil. Ne zamandan beri kadın yüzü görmüyorsunuz?

— Beş yıldır.

— Aman yarabbi! Bu yapılmaz bir erkeğe. Deli olur adam!

Bir süre adamın yemek yiyişini seyretti hiçbir şey söylemeden. Sonra sordu:

— Sizi yakalarlarsa ne yaparlar?

Elini boğazına götürdü ve keser gibi yaptı.

— Bir gardiyan öldürdüm.

Yemeğini bitirince duvara yaslandı ve sessizce bakıştılar.

Hayvan, iki köpekten daha azgın, güçlü olan dişisinin geldiğini gördü. Soğukkanlılığını korudu ve böyle durumlarda ne yapması gerektiğini anımsamaya çalıştı. Arkasında kayalıklar, sol yanında bir uçurum vardı. Korunma için son derece de uygun bir alandı. Her ikisinin birlikte hücum edemiyecekleri bir konuma girdi ve aralarındaki mesafeyi açtı. Birlikte saldırmaya hazırlanan her ikisiyle aynı anda çarpışamıyacağını biliyordu. Ve şimdi dişi olanı — ana — üstüne doğru gelirken daha zayıf ve daha tehlikesiz olan erkek biraz daha uzakta ve arkasındaydı onun.

Bir süre hareketsiz bekledi. Son anda yer değiştirdi. Ana, bayır aşağı yuvarlandı. O, kendini toparlayıncaya kadar hemen orada beliriveren erkeğin üstüne atıldı. Birden saldıran köpeğin karşısında şaşıran hayvan, durdurmak istedi onu ama öteki, boğazını sıkıp havaya fırlattı: Yere düştüğü zaman ölmüştü.

Sonra doğru anaya yöneldi. Birbirlerine baktılar bir süre. Başka koşullarda olsa bir dişi hayvanla dövüşmezdi kesinlikle. İçgüdüsüne ve alışkanlıklarına aykırıydı bu. Ama bu hayvan adamla arasına giriyordu. Sahibinin son emrini yerine getirmesini engelliyordu, bunu da kabul edemezdi.

Karşılıklı bakıştılar. Ana yavaşça ilerledi ve yerde yatan yavrusunun cesedini kokladı. Hafif bir inilti çıkardı. Geri döndüğü zaman, gözleri nefret, korku ve hayranlıkla parlıyordu.

Yeniden mücadeleye hazırlandılar. Ana, saldırı durumunda, öteki savunmadaydı. Bir an durak-

sadı, sonra öfkeden kendisini kaybetmiş bir durumda, üstüne atladı düşmanın.

Dişleri boşluğu ısırdı, buna karşılık sol yanı rakibinin korkunç çeneleri tarafından ısırılıp, derisi yırtıldı. Hayvan hemen sonra karşı saldırıdan korunmak için geri çekildi.

Yeniden birbirlerine baktılar ve köpek ana karşısında belli belirsiz bir acıma duygusuna kapıldı. Basit, karmaşık bilmeyen içgüdüleriyle hareket eden, mert bir çiftlik köpeğiydi bu. Tavşan ve geyik izlemede işe yarardı. Efendisi eğitmemişti onu. Öldürmeyi bilmiyordu. Böyle bir mücadeleye dayanacak kadar güçlü ve cesur değildi. Kendisine emirler veren sahibi canlandı gözünün önünde: Korkut! Sıyrıl! Saldır... ve kendisine öğretilenleri çok iyi kavradığı için de gururluydu.

Ana kendisini kaybetmişti. Kanlı gözlerle yeniden saldırıya geçti: öteki ani bir hareketle yana kaçtıktan sonra, arka ayaklarından birini yakaladı ve bir diş darbesiyle kırdı.

Sonra acıdan ve korkudan uluyarak topallaya topallaya sahibine gitmesine izin verdi.

Kadın çıplaktı. Yataktan fırladı ve inliyen köpeğe kapıyı açmaya koştu. Dehşet içinde zavallı hayvanın üstüne doğru eğildi, merhametle okşadı. Sonra yüz metre kadar öteden kendisini inceleyen köpeğe takıldı bakışı.

— Bu hayvan zır deli! Gel yavrum, gel.

— Yaralı hayvanı odanın ortasına kadar sürükledi. Yaralarını sarmak için su ve bez aramaya gitti. Adam da çıplaktı ve sağlam olan tek koluyla yardıma gelmişti.

— Bu köpeğin çok tehlikeli bir hayvan oldu-

ğunu söylemeliydim size... dedi.

Dışarıda kısa ve sert bir havlama sesi duyuldu. Bu bir çağrıydı sanki. Pencereden baktılar ve birkaç metre ötede meydan okuyan, tahrik edici bir tavır içinde duran savaşçı köpeği gördüler.

— Çiftliği yıkacak kadar güçlü! dedi kadın. Bir pala olsaydı şimdi şurada... Kocam götürdü aksi gibi.

— Bıçağınız vardır hiç değilse.

— Ekmek bıçağı... Bu vahşiye işlemez. Özellikle bu sakat kolunuzla.

— Sizi böyle sıkıntılı bir duruma soktuğum için üzgünüm. Çekip gitsem daha iyi olacak.

— Hey güzel allahım! Nereye gideceksiniz? Dışarı adım atar atmaz parçalar bu sizi.

— Irmağa ulaşabilsem yeter. Suyun içinde hiçbir şeyden korkmam.

— Bütün hayatınız boyunca suda kalamazsınız. Birden aklına birşey geldi. Oğlumun küçük bir kayığı var çalılıklarda... Alın onu. Akıntı sizi köye kadar götürür. Orada Sebastiyan'ın kahvesine gidin. Eski bir Castrejo yandaşıdır. Saklar sizi. Kayığı ona bırakın. Daha sonra biz alırız ondan.

— Size daha fazla zahmet vermek istemiyorum.

— Hadi canım!... dedi gülerek. Âşığımsınız artık siz benim değil mi? Yirmi yıldanberi tek âşığımsınız. Yaptığım nedir ki?

Kadının uzun saçlarını okşadı. Sonra büyük demir karyolaya doğru ilerledi. Giyinmeye başladı ama kadın onu durdurdu ve eski bir pantolon attı önüne.

— Eski elbiselerinizi çıkarın. Hemen tanırlar

sizi böyle. Size ayakkabı veremiyorum ne yazık ki... Burada herkes yalınayak gezer.

Mahkûm elbiselerinde kayış yerini tutan iple bağladı pantolonunu ve hazır olunca pencerenin yanına giderek köpeğe baktı.

— Ben arka taraftan kaçıncaya kadar oyalayın onu. Suya varmadan yakalarsa yandım demektir.

Kadın alnından öptü onu.

— İyi şanslar, yavrum.

— Herşey için teşekkürler.

— Hey! sen! Buraya gel, bitli iğrenç, pis hayvan diye bağırmaya başladı köpeğe doğru.

Adam küçük pencereyi açtı. Yere atladı ve deli gibi ırmağa doğru koştu. Hemen ardında hayvanın soluk alıp verişini duyar gibi oldu. Mahvolduğunu sandı. Ama yeniden gücünü topladı. Kıyıya vardı ve suya daldı.

Köpek pencerenin önüne geldi, durdu ve bir süre camdan olup biteni seyretmekte olan kadına baktı. Düşman kaçmıştı ama onu bu girilmez kaleden çıkarttığı için mutluydu.

Evlerde kendisini hep rahatsız hissederdi. Korkuya ve saygıyla karışık tuhaf bir duyguya kapılırdı. Her an üzerine yığılacakmış gibi duran dört duvar arasında hapsedilmeye ve bu havasız yerlerdeki tuhaf kokulara hiç dayanamıyordu. Sahibinin evine bile alışamamıştı bir türlü. Dışarda pencerenin dibinde, açık havada uyumayı yeğlerdi. Hiç değilse serin olurdu dışarısı. Saçak yağmurdan korurdu onu ve uykusu olmadığı zaman da istediği gibi dolaşır dururdu.

Kendisine sövüp saymaya devam eden kadının

farkında değilmiş gibi görünerek evi inceledi; bakışları yarım düzine şaşkın tavuğun gıdaklayarak, gezinip durduğu bir tel kümes üstünde durdu. Kümesi incelemek üzere yaklaştı yavaşça. Tel gerilmiş bir tahta çerçeve kapı görevi yapıyordu.

Kadın sesini daha da yükseltti ve bir şeyler attı üstüne. Köpek dişlerini göstermekle yetindi. Kümesin kapısını itip içeri girdi keyifle homurdanarak tavuklara saldırdı.

Günlerden beri karnını kemiren açlığını giderdi ve sonra üstünde kan lekeleri ve tüylerle ırmağa doğru koşmaya başladı.

Karşı kıyıda aradı adamı ama çok uzaklarda akıntının ortasında sağlam koluyla yönettiği içi oyulmuş bir tahta parçasına oturmuş durumda görünce altüst oldu.

Rakibi yine şaşırtmıştı kendisini. Bir jaguarı çok iyi tanıdığından, karşısında ne yapacağını önceden bilirdi. Köpekler, geyikler, domuzlar için de aynı şey geçerliydi. Ama işin içine insanlar girdiği zaman böyle olmuyordu. İnsanlar hem son derece de zayıf ve dayanıksız hem de başedilemeyen güçlü yaratıklardı; ellerine bir ateşli silah geçirmeleri, uğuldayan bir aracın içine binmeleri ya da üstünde bu adamın akıntı aşağı kaybolup gittiği böyle acayip bir tahta parçası icat etmeleri yeterliydi.

Son bir kez daha eve baktı. Kadına doğru havladı. Aşağılayıcı bir tavır içinde ve hızla kayığın peşine takıldı.

7

Irmak suyu yavaş yavaş daha fazla çalkalanmaya başladı. Kıyılar yükseldi. Yamaçlardaki balçık, yerini arduvaz rengi kaygan kayalıklara bıraktı. Büyük eylül kabarmalarının izleri açıkça belli oluyordu bu kayalıkların üzerinde.

Adam kendisini tek eliyle kürek çekme zahmetinden kurtaran akıntının gücünden yararlanıyor ve küreği yalnızca sandala yön vermek için kullanıyordu.

Bir süre sonra akıntı hızlandı ve sandal suyun üstünde bir şişe mantarı gibi zıplamaya başladı. Her an devrilebilirdi. Sandala hakim olamıyordu artık.

— Bu hayvanın amacına ulaşmasını kolaylaştırmıyacağım dedi dişlerinin arasından. Bir yandan da kayalıklardan ve kum yığınlarından sakınmaya çalışıyordu. Bu kadar zorluğa göğüs gerdikten sonra şimdi bu ırmakta boğulursam yazık olur!

Önünde ırmak daralıyor ve kayalık yamaç kırk metreye kadar yükseliyordu. Son hızla dar geçite doğru ilerlediği bir anda yükseklerde köpeğin görkemli karaltısını farketti.

Bir süre sonra su yeniden derinleşti, akıntı yavaşladı ve ağaçların gölgelendirdiği bir bölgeden geçerken geriye baktığında mesafenin uzaklığı do-

layısiyle biraz daha küçülmüş olan aynı ürkütücü manzarayı yeniden gördü.

— Beklediğin oysa eğer boğulmadım işte! diye bağırdı sanki hayvan işitecekmiş gibi. Sana elbet akla karayı seçtireceğim pis hayvan!..

Akşam oldu, tatlı ve ılık bir gece çöktü. Ara sıra bir kürek vurarak ilerlemeye devam etti. Sonunda ileride ırmağın dirsek yaptığı bir yerde zayıf ışıklar gördü.

Sessizce yaklaştı ve bulunduğu yeri inceledi. Suyun kenarındaki dördüncü evin duvarlarında çeşitli serinletici içkilerin reklamını yapan panolar vardı. Burası köyün eğlence merkeziydi büyük olasılıkla, aradığı kahve bu olmalıydı.

Son müşteri kahveyi terkedinceye kadar bekledi. Sandalı kıyıya çekti, düşmanın ortalıklarda dolaşmadığına emin olduktan sonra elindeki kısa küreği herhangi bir tehlikeye karşı bir topuz gibi tutarak kahvenin kapısına kadar geldi ve yavaşça vurdu.

Yanıt alıncaya kadar sanki yüzyıllar geçmişti. Beyaz saçlı açık renk gözleri olan, iskelet gibi kir pas içindeki bir adam sonunda kapıyı araladı ve hiç tanımadığı birisiyle burun buruna gelmiş olmaktan çok şaşırmış göründü.

— Ne istiyorsunuz? diye homurdandı.

— Sebastiyan siz misiniz?

— Sebastiyan mı? dedi öteki iyi anlamamış gibi. Evet benim.

— Bana yardım edebileceğinizi söylediler. Anaya'nın köpek sürüsü peşimde...

— Anaya mı? Bu adı daha önce hiç duymamıştı sanki. Bununla birlikte hemen kapıyı ardı-

na kadar açtı ve 'peki gelin' diyerek adamı içeri aldı.

Kahve de sahibine benziyordu. Tezgah yağ pas içinde ve köhnemişti. Raflara birbiriyle hiç ilgisi olmayan mallar, bir sıra şişe konmuştu. Etiketsiz birkaç fıçı bulunuyordu bir yanda. Çevresinde eğri büğrü sandalyelerle, üç çarpık ayaklı masa vardı.

İhtiyar, tezgahın arkasında, yüksek bir tabureye oturdu, bir şişe aldı ve ağzına dikti.

— Anaya... diye mırıldandı. Pis herif... Bütün dişlerimi söktü... Bakın! Ağzını açtı. Tek bir diş yoktu. Tırnaklarımı da... Ellerini uzattı. Ama parmakları öylesine kir pas içindeydi ki tırnakları olup olmadığını anlamak olanaksızdı. Pis herif...! Şişeyi yeniden ağzına dikti. İzliyorlar mı diye sordu saf saf.

— Burada iki üç gün dinlendikten sonra başkente gitmek istiyorum.

— Başkent mi? Bir kere gitmiştim ama hiç hoşuma gitmedi... Dişlerimi ve tırnaklarımı orada söktüler... Bakın! Yeniden dişsiz ağzını açtı. Pis herifin biri bu Anaya! Başkan değil mi?

— Evet başkan. Beni burada gizliyebilir misiniz?

— Sizi gizlemek mi? Düşünmek için çaba harcadı. Ha evet! Çatıya çıkan bir merdiveni gösterdi.

— Yukarı... Bir yudum içmek istemez misiniz?

Adam kir pas içindeki şişeye baktı, üzerlerinde sinek pislikleri bulunan yarım düzine bardağa ilişti gözü ve eliyle bir işaret yaparak:

— Hayır teşekkür ederim. Yatsam iyi olur, dedi.

Öteki üstelemedi. Şarap şişesine daldı gitti. Ka-

çağın varlığını bütünüyle unutmuş gibiydi.

Adam merdiveni çıktı ve tavan arasının kapağını açtı. Nem ve küf kokusu vurdu burnuna. Bir an bu kokuya dayanamıyacağını ve içeri giremiyeceğini sandı. Duraksadı, şarabıyla meşgul olan kahveciye döndü ve başka çaresi olmadığını anlayarak, tavan arasınm karanlıklarına daldı.

Karanlığa ve pis kokuya alışabilmesi için bir süre geçmesi gerekti. İki küçük pencere ve duvar tahtalarının aralıklarından sızan zayıf bir ışık, bir patates yığınını, üst üste atılmış boş çuvalları, kırık sandalyeleri, kasaları ve bazı tarım araçlarını görmesini sağlayıncaya kadar hareketsiz kaldı.

Bir köşede küçük bir mısır yığını gördü ve bitkin durumda yığıldı oraya.

Bir süre sonra çok mutlu bir insan gibi uyuyordu.

Çocuk sesleri ve bir atın kişnemesi köpeği uyandırdı.

Uzun zamandan beri ilk kez kendisini zinde ve canlı hissediyordu. Yarası acı vermiyordu. Yeniden tehlikelerle boğuşmaya hazır olduğunu hissediyordu.

Gizlendiği yerden çıktı, tehlikeli bir durum olmadığına iyice emin olduktan sonra her evi, her sokağı, her bahçeyi, her çiti tek tek dikkatle inceliyerek çevrede bir keşif yaptı. Kimileri palmiye yaprakları, kimileri çinko levhalarla örtülü kamıştan ya da ağaçtan, kerpiçli viraneye dönmüş evler, sağda solda dolaşan hırpani kılıklı elli kişilik nüfusu, çöp ve pislik dolu küçük alanı, domuzları, keçileri, tavuklarıyla küçük, sefil bir köydü. Irmak köyün yanından akıp gidiyordu. Arkası kıra açı-

lıyordu. Köyün dünyayla bağlantısını sağlayan tek toprak yolu kışın mutlaka su basardı.

Bu köyde düşmanının kokusunu aldığı, gizlenmiş olduğunu bildiği, kıyıdaki dördüncü evin dışında ilginç birşey yoktu. Vakit öğleye yaklaşıyordu. Irmakta kadınlar çamaşır yıkarken çocuklar da yüzüyorlardı. Kahveye epey gidip gelen oluyordu. Kapının aralığından, salonda içki içen üç adam, tezgâhın arasından sürekli kendisini inceleyen dişsiz bir adam gördü. İhtiyar bir süre sonra kapıya geldi ve bağırdı:

— Ne yapıyorsun orada? Defol çabuk!

Bok, ter ve ucuz rom kokuyordu. Ama bütün bu pis kokular içinde, köpek, belleğine iyice yerleşmiş olan kokuyu, düşmanının, ne pahasına olursa olsun öldüreceği ve gerekirse dünyanın öteki ucuna kadar izliyeceği adamın kokusunu aldı.

Hayvan hiçbir düşmanca belirti göstermedi; dişlerini de göstermedi, havlamadı, homurdanmadı. İhtiyar'ı incelemekle yetindi ve zararsız bir adam olduğuna inandı. Hemen hemen hiç yanılmazdı bu konuda. İnsanlar kendilerini ele veren dalgalar yayıyorlardı. Cesur ya da alçak, doğru ya da üçkağıtçı bir insanı hemen tanırdı. Eski efendisinin insanları niçin bir türlü tanıyamadığını hiçbir zaman anlıyamamıştı. Gardiyan vahşi ve kabaydı — köpek bunu öğreninceye kadar epey dayak yemişti. Ama aynı zamanda da kararlı, dayanıklı, açık bir insandı — tıpkı elinden kaçmayı başarmış olan kaçak gibi. Bununla birlikte hayvan bu adamın da sakınılması gereken biri olduğunu seziyordu; kurnaz, bir tür dokunulmazlığı olan bir adamdı. İnsanlarda en çok hayran olduğu düşünme yeteneğine sahip-

ti. Bu tür adamlarla boy ölçüşecek güçte olmadığını hissediyordu. Düşmanının davranışı şaşırtmıştı onu. Kimi zaman kendisini bir dost gibi görmesini ve ona bir suçortağı gibi davranmasına dayanamıyordu. Ne pahasına olursa olsun boğazlamak zorundaydı onu. Kararlıydı buna. Öteki, kendisini bekleyen şeyi anlamamış görünüyordu. Hiç titremiyordu. Kendinden emin gibiydi.

Köpek hâlâ gözlerini kendisine dikmiş olan dişsiz ihtiyara baktı. Ona karşı da başkalarına karşı da hiçbir kini yoktu. Düşmanmı istiyordu o. Geri döndü, kahvenin giriş çıkışını gözetliyebileceği sakin bir köşe aradı ve beklemeye koyuldu. Saatler, günler, haftalar ve aylar geçip gidebilirdi. Zaman hiç önemli değildi onun için.

Çocuk sesleri ve bir at kişnemesi adamı uykusundan uyandırdı.

Sokatan geçip giden insanların gölgelerinin vurduğu tavana bakarak kıpırdamadı. Bir süre mısır tanelerini parmaklarının arasından kaydırarak vakit geçirdi. Bir yandan da kulağı, ayağı ya da un satın alan kadınlarla, salonda bira ya da rom isteyen adamlardaydı.

Döşeme çok inceydi ve sallanıyordu. Orada bulunduğunu kimsenin anlamaması için hiç kıpırdamamaya karar verdi. Saatler geçti. Yorgun bedenini dinlendirmek ve bu anlamsız serüvenin başından beri yapamadığı şey olan düşüncelerine bir düzen vermeye çalışarak bu zorunlu dinlenmeden yararlandı. Bu karanlık tavanarasında emniyette olup olmadığını bilmiyordu hâlâ.

İhtiyar dişsizin davranışları kafasını karıştırmıştı. Akşamki davranış bir aşırı sarhoşluktan mı

yaşlılıktan mı ya da poliste başına gelenlerden sonra kafa dengesindeki bir bozukluktan mı kaynaklanıyordu. Çok istedi bunu öğrenebilmeyi. Çalışma kamplarında ve hapishanelerde bu tür işkencelerden geçip te başlarına şiddetli bir darbe yiyip sersemleşen yaşlı boksörler gibi ortalarda dolaşan insanlara rastlamıştı. İlk günlerde o da bu tür işkencelere maruz kalmıştı ve kafa dengesinin bozulabileceğinden kuşkuya düşmüştü. Bereket versin Anaya'mn katilleri çok ilkeldiler ve hiçbirinin insanları konuşturmak için kullanılan çağdaş yöntemlerden haberleri yoktu. C. İ. A.'nın, «Yeşil Bereliler»in, Brezilya, Uruguay ya da Şili polisinin eline düşseydi, şimdi büyük olasılıkla bir çatı aralığının tavanındaki gölge oyunlarını seyredemezdi.

Ama, Abigail Anaya'nın rejimi fosilleşmiş, saçma bir rejimdi. İkinci Dünya savaşının uzun gecelerinin bitmek tükenmek bilmeyen bir karabasanı gibi uzayıp gidiyordu. Diktatör onbeş yıldır, cop ve yasa gücünde kararname siyaseti uygulamıştı. Dalavere ortakları Trijillo, Rojas Pinilla, Batista ve Perez Jimenez'in düşüşünden sonra yasallığa dönmeye karar vermiş gibi görünerek tacını yeniden yaldızlamıştı: Bir anayasa yürürlüğe koymuş, uyduruk bir parlamento oluşturmuş ve kendisini başkan ilân etmişti. Hayatta olduğu sürece, sürekli seçilecek ve halk açıkça ona karşı oy kullanamıyacaktı. Doktorlar sayesinde, sağlığı hiç bozulmadığından halka, kendisine karşı oy kullanma fırsatı vermezdi. Ve Hitler özentisi bir ekonomi, siyaset ve güvenlik sistemi izleyerek iktidarını hâlâ sürdürüyordu.

Sonuç ortadaydı: Geri kalmış, sönük, polisin

dehşet saldığı, ardı arkası kesilemeyen bir jurnalciliğin alıp yürüdüğü bir ülke. Öyle bir ülke ki hiç kimse, konuştuğu adam dostu muydu, düşmanı mıydı hiçbir zaman bilemezdi. Çünkü herkes kendi güvenliğini sağlamak için bir başkasını hiç çekinmeden ele vermeye hazırdı.

Bir yönetim sistemi, gençlerin kafasına, bütün başkaldırı girişimlerinin her yanda dolaşan muhbirler sayesinde daha başlangıçta sonuçsuz kalmaya mahkûm olduğunu yerleştirmeyi başarmışsa, böyle bir sistemin sürekliliğini sağlama ve her tür özgürlük isteğini kesinlikle yoketme yolunda başarılı olduğu söylenebilir.

Ama, ihtiyar Sebastiyan, bütünüyle kırılmış bir insan olmayabilirdi belki de; bütün bu işkencelere katlanabilmişse, bir kaçağı da barındıracaktı kuşkusuz.

«İhanet herzaman en beklenmedik yerden gelir. Hattâ ihanet diye birşey yoktur. Herşey kendi dikkatsizliğimizden ve aptallığımızdan gelir.» Yeraltı etkinliklerini sürdürdüğü sırada yaşlı hocasının söylediği bu sözleri anımsadı. Hiç kimseye aşırı bir güven göstermemek gerektiğini öğrenmişti. Daha sonraki deneyimleri de bu bilgeyi haklı çıkarmıştı. Çünkü ilk tokatları yer yemez, öğrencisini ele veren de kendisi olmuştu.

Bir savaşçı bütün yaşamı boyunca, işkenceyle karşılaşacağı güne hazırlar kendini, genellikle bu anda beklenenin aksine koyverir kendini. Hayalgücü yıllardır düşüncelerle beslenmiş olan bu adam şaşkına döner, işkencenin dehşetini on misli büyütür ve fiziksel acıya üstün gelmesi için hiçbir zaman beden ve düşüncesini disiplin altına almayı dü-

şünmeyen birine göre daha güçsüz olur.

Bu deneyimden geçenlere inanacak olursak, «en çok acı çeken, en çok vakti ve imgelem gücü olandır, çünkü dayanılacak olan şeyi düşünmek, ona dayanmaktan çok daha zordur».

Eski hocası tutuklanmış ve bildiği ne varsa itiraf etmişti. Verecek önemli bir adı olsaydı, o da konuşabilirdi büyük olasılıkla. Bir sürü abuk subuk, aptal herifler tarafından sorguya çekildiği için şanslıydı. Bunlar kendisini bayıltıncaya kadar dövmüşler ama hiçbir zaman ilk otuzbir çektiği günün tarihine kadar herşeyi açıklatacak bir zayıf noktasını bulmaya çalışmamışlardı.

İlk delikanlılığa geçiş dönemini anımsayarak gülümsedi. Yastığının altına sakladığı resimli dergileri, banyo yaparken gizlice dikizlediği genç hizmetçi kız geldi aklına.

Son beş yıl ve zincir arkadaşlarının öğütleri aklına gelince dudaklarındaki gülümseme uçup gitti: «Otuz bir çekemezsen, delirirsin. Belki de hiç bir zaman bir kadın göremiyeceksin artık...»

Doğru gibi gözüken bu düşünceyi hiçbir zaman kabul edememişti.

Bir gün kendi bedeninin altında bir başka bedenin sıcaklığını, kalçalarının arasında bir cildin yumuşaklığını hissedeceğine, terinin bir başkasının teriyle karışacağına yürekten inanmıştı.

Ve hayalleri bir gün önce gerçekleşmişti. Unutulup gitmiş bir zevki, bir an kendisine tattıran bu ilk kadına müteşekkirdi.

Özellikle büyüyü bozan kadın olarak gördüğü için şükran doluydu kendisine karşı. Şimdi artık zevk alabilecek ve yeniden sevebilecek bir insan ol-

duğuna inanıyordu.

Muriel'e yeniden dönebilecek miydi? Hemen hemen bir yıldır hiç haber alamıyordu ondan. Aslında, son mektuplarına yanıt vermemişti. İnanıyordu ki, umutsuz ilişkileri sürdürmeye çalışmak acımasızca birşeydi ve Muriel'in yalnızca acıdığı için kendine bağlı kalmasını istemiyordu. Hoştu, tatlıydı, sadıktı, ateşliydi. Onunla geçirdiği yıllar en güzel, en dolu, en zevkli yıllardı. Ama elinde tutmasını bilememişti. Siyaset dünyasına dalmış ve terk etmişti onu. Sonra ondan kendi eylemlerinin sonucuna katlanmasını beklemeye hakkı olmadığına inandı. Mektuplarını gitgide seyrekleştirmişti. Bir süre sonra bütünüyle kesmişti. Muriel mutlaka yaşantısını yeniden düzenlemişti ve kendisi de hoşnuttu bundan o güne kadar. Ama «şimdi özgür olduğu bu anda» bir başkasının kendi yerini almış olması ve Muriel'in yaşantısından bütünüyle çıkmış olmasını düşünmek zor geliyordu.

— Belki yeniden sevgisini kazanabilirim, dedi. Belki bu beş yıl aramızda geçenleri unutturmaya yetmemişti.

Beş yıl!

Bu beş yıl içinde ne yapmıştı peki? Sanki hiç yaşanmamıştı bu yıllar. Yaşamak anıların birikmesi demekti ve bütün bu zamandan kendisine kalan bir boşluk duygusuydu. Kırılan tonlarca taş, cehennem gibi bir güneş, yutulan toz, bitmeyen geceler, yapayalnız, aç ve sefil olarak geçirilen uzun saatler şimdi kafasında dağılıp gidiyordu.

Bu beş yıl yaşanmamıştı. Mısır yığınının üstünde yatarken bu beş yılı yaşamından, belleğinden sileceğine yemin etti.

Bir daha sözünü etmiyeceğim. Bir daha hesaba katmıyacağım. Bu günden sonra 43 yaşında değilim, 38 yaşındayım. Hayatıma, bıraktığım yerden başlıyacağım. Beni tutuklamaya geldikleri yerden başlıyacağım. Geçmişi mızmızca inceleyip durmayacağım. Şimdi eylemlerimde ve düşüncelerimde özgürüm. Saçma bir çözüm yolu tuttuğunu ve hiç kimsenin zorla unutmayı başaramıyacağını biliyordu.

Ama Abigail Anaya'ya karşı savaşma yöntemi buydu onun. Artık militanlıktan vazgeçmeye karar verdiği bu anda elinde kalan tek silahtı bu.

Birden çöken derin sessizlikte daldığı düşüncelerden sıyrıldı. Aşağıda sesler kesilmiş, birisi kahvenin kapısını kapatmıştı. Güneş çatıyı kızdırmıştı. Bu daracık ve pis kokulu yerde sıcaktan patlayacak gibiydi. Birdenbire kapak açıldı ve ihtiyar dişsizin başı gözüktü.

— İnebilirsiniz.

Aceleyle merdivenden inmeye başladı, aşağı kadar teker meker yuvarlandı ve telâşla sordu.

— Tuvalet nerede?

— Tuvalet mi? Ha dışarıda, avluda.

Tezgahın arkasındaki çıkış kapısına doğru yöneldi. Karanlık, küçük bir kulübeye kapandı ve tam çömelecekken bir ses duydu.

— Dikkat! Keçi!

Gerçekten, iki metre uzakta, bir başkasıyla yerini paylaşmış olmaya sinirlenen bir keçi toprağı eşiyordu. Saldırıya hazırdı.

— Hey! Yavaş ol! diye mırıldandı.

Ama geri kaçmak için küçük bir hareket yapma fırsatı bile bulamadı: İki boynuz kıçına çarptı

ve boylu boyunca gübre dolu çukura yuvarlandı. Kalktı ve olayı şakacı yanından alarak güldü; içeri girdi.

— Bokun parayı çektiği doğruysa, kısa sürede milyoner olacağım... Nerede yıkanabilirim?

— Yıkanmak mı? Çeşmede, avluda.

On dakika sonra, tezgâhın üzerinde balık çorbası içiyorlardı bir tencereden.

— Nefis, dedi kaşığını tezgâhın üstüne koyarak. Siz mi yaptınız?

— Tabî!. kafasını köpeğe ayırdım.

Afallamıştı, yüzüne baktı ihtiyarın;

— Hangi köpek?

— Siizn köpeğiniz, dışarda... Buradan uzaklaştırmak gerekir onu. Herkes kimin olduğunu ve kapının önünde ne aradığını soruyor.

— Benim değil. Benim peşimde. Ben burada kaldıkça ayrılamaz buradan.

— Emin misiniz? Eğer birisi kuşkulandıysa, başıma iş açılmasını istemem... Dişsiz ağzını gösterdi. Dişlerimi ve tırnaklarımı söktüklerini anlattım size değil mi?

— Evet söylediniz, evet. Ne zaman tüyebilirim?

— Tüymek mi? Yarın değil öbür gün sebze kamyonu kente gidiyor. Sizi gizleyebilirim bu kamyonda.

Adam tavanarasında iki gün daha kalmak zorunda kalacağını düşününce dehşete kapıldı ama başka bir çözüm yolu olmadığını anladı. Yaşlı adam hâlâ kendilerine bakmakta olan hayvanı göstererek yineledi:

— Orada bırakamayız onu.

— Silahınız var mı?

Kahveci tezgahın altındaki eşyaları karıştırdı ve çift namlulu bir tüfekle, bir avuç fişek çıkardı.

— Çakaralmazın çalışıp çalışmayacağını bilmiyorum. Fişekler de çok eski. On yıldır bunlara el sürmedim.

Kaçak kendisine verilen tüfeğe ve fişeklere kuşkuyla baktı. Horozlar paslı olmalarına karşın, tetik çekilince düşüyordu ama namlu kapkaraydı, fişekler de nemliydi.

— Yeni fişek bulamaz mısınız?

— Fişek mi? Yıllardır satılmıyor. Yasakladılar.. Polislere ateş ediyorlardı...

Adam bir an duraksadı, çaresizlik içinde omuzlarını kaldırdı.

— Peki dedi. Bu gece köpeği öldürmeye gideceğim.

8

Kasabayı aydınlatan birkaç sokak lambasının ölgün ışığı aydınlıktan çok gölge yapıyordu ve dar sokaklarla gizli köşeleri her an ölümle karşılaşabilecek tehlikeli yerler haline sokuyordu.

Her taraf sessizlik içindeydi. Rüzgâr esmiyordu. Irmağın sesi de duyulmuyordu. Hayvanlar bile olağanüstü birşeyler olacağını ve biraz sonra esmeye başlayacak kuzey rüzgârının ölüm getireceğini sezmiş gibiydi sanki.

Bir felâketi önceden sezmiş gibi ağladı bir çocuk ve çığlıkları bir an tılsımı bozdu. Yeniden sessizlik egemen oldu. Köpek tek yoldaşı gölgesiyle birlikte sokaktaydı. Karanlıklarda düşmanını arıyordu. Çok kısa bir an için de görür gibi oldu onu; adamın bu kez tehlikeli olduğunu anlamasına yetmişti bu kısa an: elinde bir tüfek vardı ve bu silah öldürmek gibi sınırsız bir güç veriyordu ona.

Artık peşinden koşup durduğu, kaçmak ve suya atlamak zorunda bıraktığı kaçak değildi. Bir kulübeye gizlenen ya da nârin bir sandalın içinde akıntı aşağı giden biri değildi. Şimdi saldırıya geçmeye hazır bir düşmandı. Avken avcı, kurbanken cellat olmuştu.

Sürekli kendini kollamak zorunda olduğunu biliyordu köpek.

Adamın ateş edip, havanın barut kokusuyla dolması, kendisinin de geyikler ve keklikler gibi, kaçmaya çalışan mahkumlar ya da yukarda dağların tepesinde yatmakta olan sahibi gibi, bir daha hiç kalkmamak üzere, boylu boyunca yere serilmesi için bir saniye yeterliydi. O zaman da adamı yakalamak için peşine düşecek kimse olmayacak ve gardiyanın son sözleri unutulup gidecekti.

İlk önce kendisi saldırıya geçmeye karar verdi. Sonra aklını başına topladı ve başarıya ulaşmak istiyorsa duygularına uymaması gerektiğini düşündü. Karanlıktan yararlanarak, duvar kenarlarından yavaşça kaçağın bulunduğu yere doğru yöneldi. Bir yandan da adamı, silahına davranmasına fırsat vermeden sıkıştırıp üstüne saldırabileceği bir yer arıyordu.

Adamı alanın öbür ucuna ustaca sızarken gördü. Hiç gürültü çıkarmadan uzaktan izledi ve sonunda düşmanının ergeç altından geçmek zorunda olduğu çinko bir rüzgarlıkla korunan küçük bir merdiveni gözüne kestirdi.

Hareket ettiği yere geri döndü. Evlerin çevresinde dolaştıktan sonra, merdivenin dibine geldi. Elde silah yaklaşmakta olan gölgeyi gözden kaçırmıyordu ve en küçük kuşku verici bir harekete karşı da tetikteydi. Sonra yavaş yavaş, sessizce çatıya tırmandı, rüzgârlığın kenarına büzülüp, gizlendi ve beklemeye başladı.

Adam korkuyordu. Karanlıkların içinde, bir yerlerde, kana susamış güçlü ve inatçı bir hayvan, kendisini gözlüyordu ve bütün korunma aracı hiçbir biçimde güvenemiyeceği bir silahtı.

Tetik düşmezse ne olacaktı? Öğleden sonra bel-

ki yüz kez bu soruyu sormuştu kendi kendine ve yanıt hep aynıydı: Yazgısı, üstüne atlayıp, onu boğazlayacak olan hayvanın elinde olacaktı.

Sol kolu ağrıyordu ve hâlâ zorla hareket ettiriyordu. Göğüs göğüse bir mücadelede, hiçbir yararı dokunmayacaktı bu kolun. Ama ne önemi vardı bunun! İş buraya dayandığı zaman zaten hiçbir şansı olmayacaktı. Bu koşullarda dışarı çıkmak çılgınlıktı! Ama bu allahın belâsı hayvan kendisini tavan arasında buluncaya kadar orada çürümektense, dövüşerek ölmeyi yeğliyordu. Ayrıca ne pahasına olursa olsun bu karabasandan kurtulmak istiyordu ve kendisini dünyanın öbür ucuna kadar izlemeye kesinlikle kararlı olan bu hayvanın da beynini dağıtmak istiyordu. Bu hayvandan hem korkuyordu hem de hayrandı ona. Kendisini kampta bulunduğu sırada sürekli olarak izlemiş ve özellikleri konusunda bazı bilgiler edinmişti. Bu ölüm -kalım savaşına girdiklerinden beri edindiği bilgilerin tümünün de doğru olduğunu görmüştü. Gözüpek, kurnaz ve inatçıydı. Henüz kendisini öldürmeyi başaramamıştı ama sakatlamış ve sinirden deli etmişti.

Adam, peşinde, yırtıcı içgüdüleri ve üç santim uzunluğundaki dişlerinden başka silahı olmayan bu dört ayaklı hayvan yerine Abigail Anaya'nın tüm ordusunun — Yüzbin askeri, altmışbin polisi, seksen tankı, elli savaş uçağı ve altı savaş gemisiyle — bulunmasını yeğliyecekti neredeyse. Bunu kendi kendine itiraf etti.

Tuhaf gibi gözüküyordu ama böyleydi. Ve bir bakıma, binlerce yıl geriye, insanlığın ilk yıllarında yabansı insanların yaşamlarını sürdürebilme-

leri için birbirlerini öldürdükleri zamanlarda yaşadığını hissetti.

Televizyon binlerce kilometre uzaktan bir futbol maçını yansıtabiliyordu. Askerler şu anda belki de yeni bir atom denemesi yapıyorlardı. Kirli hava ve su çok kalabalık kentlerde milyonlarca insanı zehirliyordu ve bu anda o, büyük olasılıkla Cro-Magnon döneminden kalma bir hayvanla, tarih öncesi dönemlerdeki gibi bir savaşıma girmişti. Eski Amerika yerlilerinin uygarlıklarını araştırmak üzere uzun süre Amazon kabileleri arasında bulunmuştu ve insan soyunun milyonlarca yılla birbirinden ayrılmış iki dönemi aynı anda yaşama yeteneğinde olması her zaman şaşırttı onu.

Bunun doğru olduğunu anlamak için bir uçağa binmek ve bir saat sonra, daha taş devrine varamamış ama bununla birlikte, yine bu uçakla kobaltla tedavi edilmek üzere kentteki hastaneye götürülen insanların bulunduğu bir ormanın içindeki piste inmek yeterliydi.

İnsanın her duruma — fiziksel, iklimle ilgili ya da kültürel — olağanüstü bir yetenekle uyması kadar, insan duygularının sürekliliği de şaşırtıyordu onu.

Yerliler de tıpkı kendilerini tedavi eden doktor gibi seviyor, nefret ediyor ve kızıyorlardı.

Böylelikle, bundan bir milyon yıl önce, bir insanla bir hayvanın, bugün taşıllaşmış olan ormanların derinliklerinde kıyasıya savaşmış olmaları olasıydı. Ve bu gece tarih yineleniyordu.

Birkaç sokak lambasının ölgün ışığı aydınlıktan çok gölge yapıyordu ve dar sokaklarla, en gizli köşeleri her an ölümle karşılaşılabilecek tehli-

keli yerler haline sokuyordu.

Her taraf sakindi. Rüzgar esmiyordu, ırmağın sesi de duyulmuyordu. Hayvanlar bile olağan üstü birşeyler olacağını ve biraz sonra esmeye başlayacak kuzey rüzgarının ölüm getireceğini sezmiş gibiydi.

Bir felaketi önceden sezmiş gibi ağladı bir çocuk ve çığlıklar bir an tılsımı bozdu. Yeniden sessizlik egemen oldu. Adam sokakta yalnızdı. Bir saniyeliğine görebildiği düşmanından başka kimse yoktu.

Çok uzakta değildi, delici bakışları ve ağzını açmış, parlak dişleriyle, tetiğe dokunmasına fırsat vermeden üstüne atlamaya hazırdı.

Nerede gizleniyordu?

Adam zaferi ya da yenilgisinin bunu çabuk anlayıp, anlıyamamasına bağlı olduğunu biliyordu. Ama bu viraneler ve dolambaçlı sokaklar öylesine karanlıktı ki saldırının nereden geleceğini sezme olanağı yoktu.

Alana vardığı zaman, daha sakin hissetti kendini. Burası açık bir alandı, hayvanı seçebileceği bir alaca karanlık vardı hiç değilse. Ağır ağır ilerledi. Eli tetikte, kulağı kirişteydi. Ya yer yarılıp içine girmişti ya da kendisini silahlı görüp, mücadeleden vazgeçmişti düşmanı.

— Çok kurnaz bu it oğlu it! Elimde bu silah oldukça saldırmayacak kadar akıllı.

İki ana yolun kavşağında durdu ve dinledi. Yukarda, çinko kaplı çatıda birşey kımıldamıştı, emindi buna. Ama bir süre dikkatle yukarı baktı boşu boşuna. Birşey göremedi ve yeniden yola koyuldu.

Evin önüne geldi. Rüzgârlığın gölgesinin altından geçip gittiği sırada tehlikeyi sezdi, geri döndü, tam hayvan üzerine atıldığı anda tetiğe bastı.

Horozun kapsüle vururken çıkardığı gürültüyü duydu. Hepsi bu kadar. İkinci tetiğe bastı. Yine birşey yok. Boynunu hayvandan koruyabilecek zamanı ancak bulabildi. Hayvan bütün ağırlığıyla üstüne çullandı. Silahını elinden düşürtü, boylu boyunca yere uzatarak hırsla gırtlağına yapışmaya çalıştı.

Adam da sağlam eliyle boğazından yakaladı ve saatler kadar uzun gelen bir kaç saniye içinde sessizce mücadele ettiler. Adam köpeği boğmaya çalışıyor, köpek te dişlerini adamın boynuna geçirmeye çalışıyordu.

Umutsuzca mücadele ederek alanın ortasına yuvarlandılar. Birdenbire, tam adam teslim olmak üzereyken eski tüfek yeniden canlanır gibi oldu, bir titreme, arkasından da duman, saçma ve metal parçaları içinde bir patlama duyuldu.

Her iki savaşçı da bir yana savruldu. Yaralı hayvan bacakları üstünde zorlukla doğruldu ve gecenin içinde uluyarak uzaklaştı. Adam da patlamadan nasibini aldı ve sendeleyerek kahveye gitti. Evlerde ışıklar yanıp ne olup bittiğini öğrenmeye çalışanların sesleri duyulduğu sırada, alanın tam ortasında darmadağın olmuş bir çakaralmazdan başka bir şey yoktu.

Sebastiyan ince uzun bir bıçağın yardımıyla kaçağın bacağına saplanmış olan saçmaları ve metal parçalarını çıkarmaya çalışıyordu.

— Kapsül de, barut ta eskiydi. Tüfek hepsinden daha eskiydi.. diye mırıldandı. Tüfeğin ateş al-

masının bu kadar uzun sürmesi şaşırtmadı beni. Suratının ortasına kurşunu yiyen tek insan siz olmayacaktınız. Hep aynı hikâye... Kızıp sinirlenirler ve «çalışmıyor namussuz!» diyerek gözlerini namluya dayarlar ve bom... Kafa parçalanır.

— Az daha benim de başıma geliyordu bu.

— Allahtan barut nemliydi de saçmaların tümü üstünüze boşalmadı.

— Çoğu köpeğe isabet etti. Tüfek patladığı sırada üstümdeydi.

— Üstünde mi! Canı cehenneme pis hayvan. Bir daha gelip sizi rahatsız edemeyecek.

— O kadar emin değilim! O benim hayatımın bir parçası oldu artık.

— Hayatınız mı? Şu anda o kadar değerli değil hayatınız. Çıkıp dinlenseniz çok iyi olacak!

Merdivene kadar süründü. Zorlukla yukarı tırmanabildi ve büyük bir keyifle sığınağının pis kokusuna ve nemine yeniden kavuştu. Mısır yığını üstüne yığıldı kaldı. Yalnızca soluk alıp vermesi bile yetiyordu acı çekmesine. Bedeninde yaralanmamış, berelenmemiş tek bir nokta kalmamıştı. Paçavra gibiydi. Kendini o kadar yorgun hissediyordu ki bu doğal yataktan kalkacağını düşünemiyordu.

Bütün gece uyudu ve ertesi gün sayıklayıp durdu. Öylesine derinden inliyordu ki ihtiyar, radyoyu açmak zorunda kaldı; müşteriler şaşırtmıştı. Genellikle hiç radyo dinlenmezdi çünkü; herkes birdenbire ortaya çıkan bu müzik sevgisine şaştı. Kahvede herkes geceki patlamadan sözediyordu.

Geceyarısını biraz geçe eski bir tüfek meydanın tam ortasında birdenbire patlamış, aynı anda

bir uluma gecenin sessizliğini yırtmış sonra uzaklarda yitip gitmişti. Her tarafta kan lekeleri vardı. Belediye yapısının duvarında kanlı bir el izi vardı. Bununla birlikte kasaba halkından yaralanan yoktu ve hiç kimse bir yabancıdan sözedildiğini duymamıştı.

— Radyo ne diyor peki?

— Radyo mu? Burada olup biten şeylerle ilgilenmiyor!

— Belki de Anaya ölmüştür... Radyo bir şey söylemedi mi bu konuda?

— Bu pis herif bütün dişlerimi söktü benim ama bu olayda parmağı olduğunu sanmıyorum.

— Belki de dün gece ölmüştür. Duyduğumuz, şeytanla yaptığı savaşın gürültüsü olmasın sakın.

— Şeytan mı? Kazanan Anaya olmuştur mutlaka. Uluyarak kaçan da şeytandır.

— Sahi mi? Gördün mü onu?

Gece ilerledikçe çeşitli varsayımlar ve söylentiler artıyordu. Hepsi birbirinden saçmaydı bunların. Kasabanın yaşlılarının kuşaklar boyunca geceleri uyuklayarak anlatacakları kendiliğinden ateş alan bir tüfek efsanesi yaratıldı.

Son kalan müşteriler de yalpalayarak çıkıp gittikten sonra Sebastiyan bir mum, kirli bir bez parçası ve bir tasla birlikte yaralıyı tedavi etmek için yukarı çıktı.

Adamı görür görmez, yarın kamyona binip, kente gidecek durumda olmadığını anladı. Sürekli sayıklıyordu. Yüzü o kadar sararmış ve zayıflamıştı ki ihtiyar bu cesetten nasıl kurtulabileceğini sormaya başladı kendi kendine.

— Ölürse ırmağa atarım onu... Köpeğe yoldaş

olur.

Elinden geldiğince yaralarını temizledi. Sonra yeniden aşağı indi ve yirmi iki yıllık yerine, tezgâhın altına uzandı. Uyumadan önce yarım şişe rom içti; gözleri kapandığı zaman yukarıda can çekişen adamın inlemelerini duymuyordu bile.

9

Kazara patlayan bir tüfeğin iri saçmalarıyla budalaca ölmek için göğüs germemişti bu kadar felâkete. Ta içinden bir ses, mücadeleden vazgeçen bedenine karşı savaşması gerektiğini söylüyordu ona. Çünkü kurtuluş, özgürlük çok yakınlarındaydı artık.

«Muriel'i düşün. Hayatında çıktığın tek tatili, Galapagos adasına yaptığımız yolculuğu düşün Sullivan koyunda fokların arasında yürüyüşümüzü düşün. Hood adasında albatrosların peşinden koşuşumuzu düşün. Akademi koyundaki dev kaplumbağalar sırtında yaptığımız gezintileri düşün.

— Quito otelindeki geceleri, kumarhanedeki uzun yeşil masayı, terastaki danslarımızı, ay ışığında, karlı cayanube'nin doruğuna bakan penceremiz açıkken Muriel'le sevişmelerimizi düşün.

Venezuela'da yazılı kaya ararken yaptığın uzun gezileri, Yanohama'lar arasında geçirdiğin bir ayı ve boşvermeseydin bitirebileceğin tezini düşün.

Bütün bunları düşün ve ölüme karşı diren. Çünkü ölürsen bu sarhoş ihtiyar seni suya atacak. Cesedin geberttiğin hayvanın leşiyle buluşacak.

Yatakta yarı çıplak uzanmış olan Muriel'i düşün ve yaşamaya devam etmen için küçük bir zahmete katlanmaya değip değmeyeceğini sor kendi

kendine...»

Adam yarı koma halinde, bir hafta boyunca bu anılarla boğuşup durdu ve nihayet hayata dört elle sarılmaya karar verdi. Ama yeniden güç kazanmak için birkaç gün daha gerekti.

Kazadan tamı tamına on gün sonra nihayet bir gece, ihtiyar Sebastiyan kahvenin arkasındaki dolambaçlı yollardan geçirerek, adamı kente götürecek olan eski püskü, dökülen bir kamyonun yanına götürdü. Zorla kendini yukarı çekti ve havasızlıktan boğulma tehlikesini de göze alarak sebze ve meyve yığınının altına gizlendi.

— İyi şanslar diye mırıldandı ihtiyar sanki bir gölge kendisini birdenbire yutmuş gibi kaybolmadan önce.

Açılan bir kapı gıcırtısı onu yerinden oynatıncaya kadar lahana ve marul kokuları arasında uyudu uzun süre. Evden bir adam çıktı ve duvara işedi. Sonra arabaya bindi, motoru çalıştırdı, farları yaktı ve gecenin karanlığında toprak yola düzüldü.

Beşik gibi sallanan arabanın içinde uykuya daldı ve sabahleyin çok geç uyandı. Bu sırada geniş, asfalt bir yolda gidiyorlardı ve yanlarından durmadan çeşitli araçlar geçiyordu.

Geçiş parası alınan yerde durdular. Arabadaki yükün denetlenme emrini veren sesi duyunca biraz daha büzüldü. Ama bu herzamanki gibi sıradan bir işlemdi. Rahatladı ve yeniden gevşedi.

Akşam olduğu sırada, manzara daha bir bildikti. Yeşillikler içindeki lokantaları ve otelleri tanıdı. Birçoğu eski günleri, gizli buluşmaları, bol kahkahalı geceleri gençliğinin bütün eğlencelerini anımsattı. Şimdi uzaktan gördüğü dağda eskiden

olağanüstü bir mağara keşfetmişti. Shantas'ların bıraktığı bir tarih hazinesiydi ve yerin altından geçen bu su bütünüyle kuruduğu zaman taşların üstünde ilkel karaib kabilelerinin bu bölgedeki etkisini ortaya çıkaran resimler bulmuştu.

Yeniden dünyasını buldu. Gece bastırdığı zaman çocukken kentin bu bölümünde yalnızca boş arsaların bulunduğu dönemlerde oyun oynadığı dış mahallelere vardılar. Biraz sonra kentin yoğun trafiği içine daldılar ve araba kırmızı ışıkta durunca adam kamyondan atladı ve ıssız bir sokağa girdi.

Kurtulmuştu. Kamp, acılar, ölüm ve kaçtıktan sonraki bütün hayatını zehirleyen bu allahın belası hayvan geride kalmıştı.

Bundan sonraki yazgısının ne olacağını bildiğinden yüreği ferahtı yürürken. Çok iyi tanıdığı bir mahalleye girdi, büyük bir yapının önünde durdu; ortalıklarda dolaşan şüpheli bir kişi görmeyince, on dakika bekledi. Sonra içeri sızdı.

«Beşinci Kat, D kapısı» diye tekrarladı kendi kendine geçmişin yeniden bu kadar çabuk belirmesine şaşarak.

Kapıya bir kere vurdu. İçeride radyo kısıldı ve bir ses duyuldu:

— Kim o?

— Pembe panter.

Bir an sessizlik oldu. Sonra kapı aralandı ve kuşkulu bir göz belirdi.

— Kim?

— Aç Huascar! Benim.

Kapıyı kapadıktan sonra birbirlerine sarıldılar ve uzun süre öyle kaldılar.

— Ah! Ari! Ari! Koca Ari! Seni ilk kucakla-

yanın ben olması ne büyük zevk... Beni hatırlanan ne kadar güzel bir şey.

— Kaçtığımı biliyor muydun?

— Söylentiler dolaşıyordu ortalıkta... Sonra öldü dediler...

— Ben de zor inanıyorum hayatta olduğuma. Mucize bu!

— Karnın aç mı?

— Hem de nasıl...

Huascar ekmek ve sucuk getirdi, iki yumurta kırdı tavaya ve ocağı yaktı. Bir yandan da arkadaşını süzüyordu gözleriyle.

— Pek iyi görünmüyorsun. Kolunu gördü. Yaralı mısın?

— Yaralanmış, ısırılmış, parçalanmış, boğulmaktan zor kurtulmuş, vurulmuş, bir keçi tarafından boynuzlanmış ama son anda kurtulmuş.. Ve şimdi burada, nasılsın?

— Pek iyi değil. Hepimiz korkuyoruz ve tedirginiz... Bölündük, cesaretimiz kırıldı... Ama her şeye karşın ayakta tuttuk arkadaşları yeni bir şef beklerken... ya da senin dönüşünü... Şimdi her şey değişecek!

Ari başını öne eğdi.

— Benim için değil. Burada kalmayı düşünmüyorum. Yeniden yakalanmak istemiyorum! Dayanamam artık. Dışarı kaçacağım ve oradan bir şeyler yapmaya çalışacağım.

Huascar yumurtaları bir tabağa koydu ve gelip masaya oturdu.

— Sonra konuşuruz bunları. Şimdi yemeğini ye ve dinlen biraz.

Ari tıkınmaya başladı. Koca koca lokmaları yu-

murtaların sarısına bandırıp bandırıp yutuyordu. Kirpi sakalı yer yer sararmıştı yumurta sarısıyla. Şarap, sıradan bir şaraptı ama sıcak ve sertti. Pek keyiflendi. Hayatla barışmış gibiydi.

— Muriel ne âlemde?

Dostunun bu soruyu beklediğini, aynı zamanda da bu sorudan korktuğunu farketti. Pek iç açıcı bir yanıt alamayacağından da son derece emindi. Çünkü dostunu çok iyi tanıyordu. Örgütlenmelerinin ilk yıllarında, kendilerine sahte isimler aradıkları sırada çocuk edebiyatı alanındaki kişilerden yararlanmaya karar verdikleri sırada, Andersen'in karamsar kahramanı Olaf'ın Huascar'a en uygun düşen ad olduğunu anlamışlardı tümü de. Kaba, sade ve duygularını gizliyemeyen bir insandı çünkü Huascar.

— Muriel mi? dedi Huascar zaman kazanmaya çalışarak. Uzun zamandır görmüyorum Muriel'i.

— Ne zamandan beri?

— Üç, dört aydır...

— Ne yapıyor?

— Bu serüvene senin için atılmıştı. Dava ilgilendirmiyordu onu. Kadındır o ve sen de kadınları tanıyan bir insansın.

— Anlıyorum. Yani bir başkasıyla birlikte öyle mi? Anlamıştım... Kim?

— Bir doktor. Elini salladı. Anlamıyorum. Babası yaşında bir adam!

Huascar eğilerek dostunun omuzuna koydu elini ve yalvarır gibi ekledi:

— Unut onu! Yapacak çok işimiz var. Yeniden mücadeleye başlamamız gerekiyor... Bir an durdu... Sonra onu görmek pek hoşuna gitmez...

Ari yerinden fırladı.

— Niye?

— Gebe.

Birden fenalaştı. Son zamanlarda acı çekmeye alışmış olmasına karşın çok kötüledi birdenbire. En umutsuz anlarında bile böyle bir şey olabileceğini düşünmemişti. Muriel'in bir başkasıyla olabileceği düşüncesine alıştırmıştı kendini. Bu adamın Muriel'i kendisi kadar ateşli ve coşkulu bir biçimde sevip okşayabileceğini bile kabul ediyordu. Bir çocuğu olduğunu öğrenmiş olmak bile şaşırtmıyacaktı onu. Ama Huascar «gebe» sözcüğünü söylerken, o bunda edepsizce birşey, aynı zamanda da korkunç bir hakaret sezmişti. Bu demekti ki içinde bir başka adamın ektiği tohum yeşermekteydi. Birlikteyken sürekli olarak yapmaktan kaçındıkları çocuk, kendisine ait olduğunu sandığı bu bedenin en mahrem yerinde büyüyordu ve bu çocuk onun çocuğu değildi.

— Bir gün çocuğumuz olacak, demişti ona. Daha çok gençsin ve zor bir dönemden geçiyoruz. Ama söz veriyorum sana, Anaya'nın işini bitirince bir çocuğumuz olacak ve adını Hector koyacağız.

Ama son sözü söyleyen Anaya olmuştu ve şimdi Hector'un yerini bir başkasının çocuğu almıştı. Ari buna dayanamazdı.

Yemeğini bitirdi. Son lokmayla tabağını temizledi ve bardağın dibinde kalan şarabı da yavaşça yudumladı.

— Evlenecek mi Muriel'le?

— Evlenmek mi? Huascar acı acı güldü. Yaşlı bir milyoner. Muriel'in yaşında kızları var. Yeniden yarayı deşti. Metresi onun... Anlıyor musun

metresi! Bir daire, bir araba aldı ve aylık bağladı kendisine... Bu, ona, bir çocuk yapma hakkını veriyor!

Ari arkadaşının yakasına yapışıp kendine doğru çekti ve müthiş bir öfkeyle:

— İzin vermiyorum! diye kükredi. Böyle konuşmaktan men ederim seni... Yalan söylüyorsun..! Yalan bütün anlattıkların.

Elleri hâlâ yakasındaydı ve birbirlerinin gözlerinin içine bakıyorlardı. Birinin bakışlarında acıma, ötekisindeyse derin bir hüzün vardı. Ari çekti ellerini sonunda.

— Özür dilerim... Bir türlü inanamıyorum.

— Benim için kolay mı oldu sanıyorun? Bir kardeş gibi sevdim onu her zaman. Sevimli, yürekli, hayat dolu bir yoldaştı. Seni seviyordu... Karındı senin... Sen o cehennemde taş kırarken öteki arkadaşlar aç, susuz, gizlenecek yer ararlarken o «Kulüp 28» te düzenbaz, vurguncu bir morukla yemek yiyordu. Birlikte yıkmaya çalıştığımız bu kokuşmuş düzenin zengin ettiği biriyle. Benim bunları düşünürken neler çektiğimi biliyor musun sen? Bir türlü hazmedemedim. Ama gerçek buydu ve bağışlıyamam onu.

10

Kazara patlayan bir tüfeğin iri saçmalarıyla budalaca ölmek için göğüs germemişti bu kadar felakete.

— Bedeninin bir bölümünün yalnızca ölümü istemesine karşın öteki bölümü — en güçlü bölümü — mücadeleyi sürdürmesini, efendisinin verdiği emri yerine getirmesi için iyileşmesi gerektiğini söylüyordu.

— Öldür onu! sözleri çınlıyordu kulaklarında.

Tüfeğin dipçiğiyle başına vuran adam, gardiyanın cesedini parçalayan akbabalar ve jaguarlar yeniden canlandı gözünde. Irmaktaki mücadeleyi, öteki köpeklerle dövüşmesini ve yaralanmasına neden olan son olayı yeniden yaşadı.

Bütün bu olaylar bir sinema şeridi gibi geçti gözlerinin önünden ve mücadeleyi sürdürmeye karar verdi. Ama istemek yetmiyordu, farkındaydı bunun. Kamışların arasında büzülüp kaldı. Günler ilerliyor, gitgide güçten düşüyordu. Yaralarından kan aktıkça bedenindeki gücün boşaldığını duyuyordu. Hayat gidiyordu elinden ve yalnızdı. Yaralarının üstünde kaynaşan sineklerle birlikteydi yalnız. Hafif hafif inliyordu.

— Niçin ağlıyorsun?

Birdenbire, kolunda dut sepetiyle, meraklı ve

acıyan bir yüzle kendisine bakan çocuğu karşısında görünce çok şaşırdı.

— Niçin ağlıyorsun? diye yineledi çocuk. Sineklere, kan pıhtılarına, parlak tüyleri üstündeki kan lekelerine, siyah burnuna ve koyu renk karnına baktı.

— Hasta mısın?

Küçük elini hayvanın başına koydu. Köpek daha rahat okşaması için kaldırdı kafasını.

— Ben de, bir keresinde dikenlerin üstüne düşmüştüm. Çok ağladım. Annem dikenleri çıkardı. Merhem sürdü ve iyileştirdi beni... İster misin annem tedavi etsin seni de?

Bu seste daha önce hiç duymadığı bir şey vardı. Bu yalnızca bir çocuk sesi değildi. Onu rahatlatan ve kaygılarından kurtaran tatlı, etkileyici bir müzikti bu.

— Burada bekle beni. Şimdi geliyorum.

Koşarak gitti. Köpek, çocuğun belki de geri gelmeyeceğini düşünerek sıkıldı. Her zamankinden daha yalnız hissediyordu kendisini. Ama tam umutsuzluğa düştüğü sırada uzaklardan gelen bir tekerlek gıcırtısı duydu. Gübre ve sebze kokan eski bir el arabası durdu önünde.

— Hadi! Bin. Eve götüreceğim seni. Gel. Korkma! Annem iyileştirecek.

Bedenini kaldırabilmek için gösterdiği büyük çabalardan sonra, sonunda, bir ayağı ve başı dışarda, kuyruğu da tekerlek üstüne gelecek biçimde yerleşti arabaya. Çocuk güçlükle yürütebildi arabayı.

— Seni hantal seni, dedi. Sözcük hoşuna gitti ve gülmeye başladı. Hoşuna gitti mi? Ayaklarını

zorlukla sürüyorsun madem, hantal diyeceğim sana...

Köpek, araba sarsıntıları ve çocuğun konuşmaları arasında koyverdi kendini. İyiydi. Kurtulmuştu. Bundan emindi. Rahatladı. Gevşedi ve uyuklamaya başladı.

Ari, gebelik Muriel'in bedenini inşallah acayip bir duruma sokmuştur diye düşünüyordu. Böylece ondan tiksinir ve bir daha görmek istemiyebilirdi onu. Çocuğunu büyük bir soyluluk ve ağırbaşlılık içinde taşırken görünce şaşırdı.

Elindeki kaşığı uzun süre tabağın içinde dolaştırdı. Sonra dosdoğru gözlerinin içine baktı.

— Bütün bu üzüntü ve yoksunluklara daha fazla dayanamazdım diye başladı. Yıllarca geri geleceğini, bu zorbanın defterini düreceğimizi, mutlu bir ülkede yaşayacağımızı ve sana çocuklar vereceğimi düşledim. Ama Abigail Anaya başımızda hâlâ! Polis fişledi beni ve kimse iş vermedi. Genellikle benimle yatma tehlikesini göze alma cesaretini gösterebiliyorlardı. Hepsi bu kadar.

— Mektuplarında hiç sözetmiyordun bundan.

— Neye yarayacaktı? Senin derdin zaten başından aşkındı. Bana iş önerip, karşılığında hiçbir şey istemeyen tek insan Julio oldu. Sonra mektuplarını da kestin. Hiçbir zaman dönmeyeceğine inanmıştın artık çünkü. Ben de inandım sonunda buna ve o andan sonra hiçbir şeyin önemi yoktu artık benim için. Julio ya da bir başkası! Her durumda rasgele ortaya çıkacak birinden iyiydi Julio.

— Bu çocuğa ne gerek var?

— Yakında otuz yaşında olacağım. Kadın olduğumu gerçekten hissetmem için bir çocuğa ihtiyacım vardı. Ve çocuğun babasının da hiçbir zaman yasal açıdan onu istiyememesi gerekliydi.

Yavaşça kahvesini içti. Soğuktu ama belli etmedi. Gülümsemeye çalıştı. Yüzü acıyla buruştu.

— Bütün bunlar beylik laflar, biliyorum ama ne yapayım ki böyle. Gerçekten kaçmayı başarabileceğini hiç düşünmedim ve onbeş yıl daha bekleyebilecek gücü göremedim kendimde.

— Peki şimdi ne yapmayı düşünüyorsun?

— Bana mı soruyorsun? Şaşırmıştı. Bu hayatı sürdüreceğim elbette. Özgürlüğüne kavuştuğun için gerçekten mutluyum ama bu hiçbir şeyi değiştirmez. Burada tehlikedesin. Ülkeyi terkedip, başka bir yerde hayatını sürdürmek zorundasın... Bir saniye sustu... Sonra yeniden sürdürdü konuşmasını. Julio'yla çok iyi anlaşıyorum. İyi ve cömert bir insan. Benimle de çocukla da ilgilenebilecek birisi.

— Böyle bir hayat mı istediğin? Birinin metresi olarak yaşlanmak ve ıskartaya çıkmak.

Hiçbir şey söylemeden omuzlarını kaldırdı.

— Güzel bir evim, arabam, hizmetçilerim, param var. Yakında da bir çocuğum olacak. İnsanların büyük çoğunluğu bunlarla yetinir. Bana da yetmelidir bu.

— Birlikteyken şimdiki kadar mutlu değil miydin?

Meydan okurcasına başını kaldırdı ve gözlerinin içine baktı.

— Seninle birlikteyken neyim vardı Ari? Ekvator'da geçirdiğimiz tatili, Galapagos adalarında-

ki fokları, Quito ve ruletini, ay altında sevişmelerimizi hiçbir zaman unutmayacağım. Sonra? Sürekli bir tedirginlik. Yakalanacağın ya da öldürüleceğin günü beklemek. Titreyerek ve polisi bekleyerek geçen geceler. Bir tencere yemek pişiremediğim ve yüksek sesle konuşamadığım o iğrenç sığınak. Yavaşça kalktı. Sana söyleyecek bir şeyim yok Ari. Gençtim. Seviyordum seni. Güzel bir serüvendi bu. Kapının önüne geldiği zaman geri döndü ve acı acı güldü. Ama artık genç değilim ve serüvenler ürkütüyor beni... İyi şanslar Ari!

Gitti. Merdivenden inerken ayak seslerini duydu. Kendisi için artık dünyanın en değerli şeyi olan bu çocuğun hayatını tehlikeye sokmamak için büyük bir dikkatle iniyordu.

Olduğu yerde kalakaldı, boş sandalyeye bakarak ve konuşmalarını düşünerek. Beş yıl akıp gitmişti! Muriel ne kadar değişmişti! Anaya'ya karşı birlikte döğüştüğü yürekli, gözüpek kızdan eser kalmamıştı. Özgürlük düşlerinden, yiğitliğinden ve coşkusundan geriye ne kalmıştı?

Onunkiler de benimkiler gibi geriledi belki, dedi. Düzen, zekâ ve duyarlığını uyuşturmayı, düşlerinden vazgeçmesini ve bir ölüm yorgunluğuna gömülmesini sağladı... Benim için de aynı şeyler sözkonusu. Çok iyi anlıyordu onu. Aynaya baktı. Yüzünde aynı yazgıya boyun eğme ve yorgunluk ifadesini buldu. O da davadan dönmüştü. Herşeyi unutup, dinlenebileceği, tarafsız bir ülkeye sığınmaktı tek isteği. Sonuç olarak fark neredeydi?

Farkı köpek hissediyordu. Fark aşkı nefretten,

neşeyi hüzünden, oyunu acıdan ayıran farktı. Hayatında ilk kez yaşıyordu, çünkü onu seven biri vardı ve bu kendisini seven insan gerçekten ona ihtiyaç duyuyordu.

Artık evlerden nefret etmiyordu. Bulunduğu ev açık pencerelerden esen hafif rüzgarın kokusuyla doluydu. O da yeni duyduğu bu kokuyu kokluyordu. Artık geceleri sağda solda dolaşmak gereğini duymuyor, çocuğun ayakları dibinde deliksiz uykulara dalıyordu. Şimdi sürekli olarak kulağı kirişte değildi çünkü onu tehdit eden hiçbir tehlike sözkonusu değildi.

— Hantal!

Ölü taklidi yapmayı, küçük efendisinin elinden yemeyi, hırsız-polis oynamayı öğrendi.

Ve günler akıp gitti böylece.

Sonra haftalar.

Ve hantal, bağırmayan, kızmayan, kendisini mahkûmları ısırmaya, insanları korkutmaya, kaçakları boğazlamaya zorlamayan bu küçük efendiye iyice alıştı...

Bir sabah, bahçeye, uçan ördeklerin gölgesi vurdu; odun kırmakta olan adam, eve girdi, elinde bir tüfekle geldi ve havaya ateş etti.

Köpeğin gözünde, gömülüp gitmiş olan olaylar yeniden canlandı birden. Barut kokusunu aldı ve can çekişen gardiyanı yeniden görür gibi oldu. Unutulup gitmiş olan emir aklına geldi yeniden:

«Öldür onu!»

Birden bire koşmaya başladı. Çocuk ta, arkasından ağlayarak ve bağırarak koşuyordu. Köpek sıkıntı ve üzüntüsünden ulumak istiyordu. Çünkü, kendisini durdurmak için yalvarıp yakaran birşey

vardı içinde. Ama içgüdüsüyle, çok ötelerden gelen, kendisine bağlı olmayan ve efendisinin emirlerine körü körüne uymaya zorlayan bu soyaçekime engel olacak güçte değildi.

Görevini tamamlamadan dinlenmeye hakkı olmadığını biliyordu. Yalnızca görevini yerine getirdikten sonra, sevdiği bu evi yeniden bulabilir, sonsuza dek 'hantal' olarak kalabilirdi.

Adam çabuk çabuk yürüyordu. Elleri pardösüsünün cebinde tedirgin ve rahatsızdı. Demirin soğukluğunu avucunda hissediyordu ve bu soğukluk üniformalı bir polisi ya da kuşkulu bir kişiyi her görüşünde güçlendiriyordu kendisini.

Huascar önceleri ona bir tabanca vermeyi istememişti ama kendisini koruma imkânı olmadığı sürece dışarı bir adım atmıyacağım söyleyince boyun eğmişti isteğine.

— Beni canlı olarak yakalamalarını istemiyorum anlıyor musun? Öldüresiye bir dayak yemek istemiyorum... Bunu anlaman çok güç senin! Sen hiçbir zaman tutuklanmadın. Ama ben çektim bunun acısını. Yemin ederim sonuna kadar mücadele edeceğim ve gerekirse son kurşunu beynime sıkacağım.

— Abartıyorsun

— Abartmıyorum Huascar! Ver şu silahı. Ve şimdi silah cebindeydi. Birisi yolunu kesmeye kalkarsa hazırdı kullanmaya. Gideceği evin bulunduğu mahalleye geldi. Bir dört yol ağzını geçti. Önce sağa sonra sola baktı. Kimsenin kendisini izlemediğinden emin olunca caddenin adına bir daha

baktı. İki yanında bahçeler ve küçük evler bulunan uzun, ıssız bir yol uzanıyordu.

Saatine baktı. Birkaç dakika erken gelmişti. Tam vaktinde gel demişlerdi kendisine. Saat tam on ikide kapıdaki polis öğle yemeği için kulübeden çıkar. Bu yarım saatlik aradan yararlanmanız gerekir.

— Tanrım! İnşallah herşey umduğum gibi olur!

Böyle olmasını kararlaştırdı. On iki'yi beş geçe konsolosluğun aralanmış demir parmaklıklı kapısından gizlice girecek ve kendisini bahçeye attıktan sonra da tutsaklığı bitecekti artık.

Burada on beş gün son hareket hazırlıklarını tamamlayacak ve bu süre içinde sığınma hakkı gereğince elçinin dokunulmaz konuğu olacaktı. Kendisine verilecek bir belgeyle Caracas'a gidip, orada üniversitede bir görev alacaktı. Burada anılarını yazacak ve Karayib uygarlıkları üstüne incelemesini bitirecekti.

Bu arada polis kendisini sınırlarda aramaya devam edecek, allahın belası köpek te, eğer kurtlar ya da akbabalar hakkından gelmediyse izini arayıp duracaktı.

Kırk üç yaşındaydı. — Yok! yeni hesabına göre otuz sekiz — ve Caracas'ın bir güzel kızlar cenneti ve uzun süre kadınsız kalmış bir adam için düşler ülkesi olduğunu çok iyi biliyordu.

Çalışarak ve eğlenerek Muriel'i ve Abigail Anaya'yı unutmayı başaracaktı belki de...

Aristide Ungria'nın Venezuele konsolosluğundan sığınma hakkı istediğini öğrenince ihtiyar zorbanın suratını alacağı şekli gözünün önüne getirip

gülümsedi.

Vakit gelmişti ama en küçük bir tehlikeye bile atmak istemiyordu kendini. Gözetlenmediğine iyice inandı ve bir sigara yaktı. Sonuna kadar içti. Yere attı. Ayağıyla izmariti ezdi. Kendisine çok büyük gelen Huascar'ın pardösüsünün eteklerini yeniden topladı. Önünü kavuşturdu. Ellerini ceplerine daldırdı. Silaha dokununca rahatladı.

Caddeye girdi. İlk yapının numarasını okudu ve aradığı yapının hangisi olabileceğini hesapladı kafasında. Sonunda, demir parmaklığı, büyük pencereleri, çatıda dalgalanan üç renkli bayrağı görünce, kendini tutup birden koşmamak için büyük bir çaba harcadı. Uzun bir yoldan gelmişti, ama özgürlük orada, ulaşabileceği bir yerdeydi. Karabasan dolu yılları artık geride bırakacaktı.

— Ah! Muriel Muriel! dedi. Yanımda olsaydın şimdi ne kadar mutlu olurdum. Geleceğe olan inancını niçin yitirdin? Bana niçin güvenmedin? Yirmi yıl bir zındanda hiç kaçmayı denemeden kalabileceğime nasıl inandın?

On beş metre daha.

Sonra hiç acele etmeden on metre daha gitti. Gözlerini yeşil parmaklığa dikmiş, bahçeyi gözetliyordu çevrede polis olup olmadığını anlamak için. Eli silahının kabzasında kasılmıştı. Avuçları terden sırılsıklam olmuştu. Her an paniğe kapılabilirdi.

— Koşma! Ne olursun koşma!

Bir ayağı yaya kaldırımda, demir parmaklıklı kapıyı itmek için elini cebinden çıkarıyordu ki birdenbire gergin bacakları, parlak gözleri, keskin dişleriyle köpek beliriverdi caddenin ortasında.

Adam köpeğe baktı. Olduğu yerde kalakaldı şaşkınlığından. Sonra yavaşça geriledi. Dehşet içindeydi. Bacakları titriyordu.

Şimdiye kadar hiç böylesine bir korku kaplamamıştı içini. Karanlıkların doğurduğu yaratıkların, bir hayaletin hücumuna uğramıştı. Hastalıklı bir korkuydu bu.

Köpek geldi. Sert ve çok kısa havladı. Üstüne atlıyacak gibi yaptı. Ari davranmasına fırsat vermeden tabancasını çıkardı ve dört el ateş etti.

Bir kıl ve deri kütlesi kan saçarak duvara yapıştı. Sonra aşağı doğru kaydı ve hareketsiz kaldı. Kanlı dili sarkmış, bakışları donuklaşmıştı. Ölmüştü hayvan.

Bir dakika kadar geçti aradan. Silah sesleri uzaklarda yitip gitmişti. Keskin bir barut kokusu dalgalanıyordu havada. Bürodan çıkan bir adam kolundan yakalayarak:

— Deli misiniz siz? diye bağırdı. Niçin yaptınız bunu?

— Öldürmek istiyordu beni.

Adam hayretle baktı.

— Mathilde mi? Bu uslu hayvan kimseye kötülük yapmadı şimdiye kadar?

Şaşkın ve kuşkulu bir durumda geri döndü. Yandaki yapıdan iki küçük kız çıkmış, cesede doğru koşuyorlardı.

— Mathilde! Ne yaptılar sana? Mathilde! diye ağlıyorlardı.

Sonra bir elinde şapkası, bir eliyle tabancasını çıkarmaya çalışarak koşup gelmekte olan bir polis gördü konsolosluğun bahçesinde.

Kendisini şaşkınlığından kurtarmak için dürt-

tü öteki.

— Yürü! Çabuk kaç! dedi.

Adam bir kez daha koşarak kaçtı.

11

Aynı kasaba, aynı evler, aynı insanlar, aynı dişsiz meyhaneciydi.

Değişen hiçbir şey yoktu. Bir kaldırımın kenarında ya da bir sokağın köşesinde düşmanının izini bulabildiği koku şimdi çok zayıflamıştı artık.

Adam ne kahvede, ne de başka bir yerdeydi. Sanki arka bahçeden, ıssız bir sokağa dalıp uçup gitmiş, izini de kaybettirmişti. Hayvan boşu boşuna dolaştı durdu kasabanın dört bir yanını, sırrı çözemedi: Kayık yine kıyıdaydı ve köye ulaşan yolların hiç birinde kaçağın izine rastlama olasılığı yoktu.

Bununla birlikte inatla sürdürdüğü araştırmalarının üçüncü gününde aradığı kokunun kaybolduğu noktada bir kamyon fark etti.

Uzun süre kamyonu inceledi. Birden bire mahkûmun böyle bir kamyona binip saatler boyunca gittiği geldi gözlerinin önüne.

İçgüdüsünün itisiyle, sebze dolu kamyona atladı ve lahanalarla marulların kokuları altında bir köşede adamın kokusunu belli belirsiz aldı.

Sabırla bekledi. Biraz sonra bir kapı açıldı, tanımadığı bir adam duvara işedi, arabaya bindi, motoru çalıştırdı, farları yaktı ve hareket ederek karanlığa daldı.

Hava aydınlandığında lahana ve marulların üstünde gözlerini dört açmış çevreyi denetliyordu.

En küçük bir gürültüyü, bir kokuyu kafasına kayıt ediyor, geride bıraktığı manzaraların bütün ayrıntılarını dönüşte kolaylık olsun diye iyice yerleştiriyordu belliğine.

Ne olursa olsun geri dönecekti, emindi bundan. Dönecekti, çünkü orada köyün ve ırmağın ötesinde, son vadinin ötesinde evi, efendisi ve sevdiği insanlar vardı. Bundan böyle orada yaşamak, bir sopanın peşinden koşmak, keklik avına gitmek, küçük çocuğu sırtına bindirmek istiyordu.

O zaman hapisaneler, insan avı, silah sesleri, öldüresiye mücadeleler, cesetler olmayacaktı. Bir çocuğun büyüyüşünü seyrederek yaşlanacaktı. Doyasıya yiyecek, akşam, efendisinin yatağının dibinde yuvarlanacaktı. Sonsuza kadar 'hantal' olarak kalacak ve mutlu bir yaşam sürecekti.

Düşmanını düşündü. Bu kez, tuhaf bir biçimde, dudakları öfkeyle titremedi. Nefreti, öç alma isteği eskisi kadar güçlü değildi sanki.

Adamı izleyecekti çünkü emir almıştı. Ama gardiyan yeniden dünyaya gelip emri yürürlükten kaldırsa, kamyondan atlayıp çocuğun yanına, eve dönecek ve bu defteri kapatacaktı.

Ne yazık ki, bu, onun elinde değildi. Bir kez başarısızlığa uğramıştı. Sonuna kadar peşini bırakmıyacaktı bu işin. Emri yerine getirmezse, başına bir felaket çökeceğini hissediyordu. Bu adam geçtiği her yerde dehşet ve ölüm bıraktığına göre tehlikeli biriydi. Ve köpek aldığı kokudan eskisi kadar emin olmadığı için çok daha fazla korkuyordu ondan. Bazen aşırı bir duygulanma kaplamıyor muy-

du içini, kaçağın barışçı ve iyi bir insan olduğunu düşünmüyor muydu? Bu adamı neye mal olursa olsun yoketmek gerekiyordu. Gardiyana güvenip, körü körüne itaat etmeliydi. Can çekişirken söylediği son sözler beynine yapıştı yeniden hayvanın.

— Öldür onu.

Nasıl olacaktı peki? İzini kaybetmişti ve saatlerdir gözlerinin önünden geçip giden bu ormanlar, göller ve evler arasında yeniden bulup bulamayacağını bilemiyordu.

Birdenbire yoğun ve keskin bir duman, çöp ve ter kokusu geldi burnuna. Gözleri yanıyordu. Sanki bir canavarın çıkardığı sağırlaştırıcı bir gürültü çekiç gibi vuruyordu kulaklara. Gitgide artan gürültü patırtı içinde otomobil klaksonlarını, motor seslerini, keskin düdük seslerini, çeşitli gıcırtıları, çocuk ağlamalarını ayırdetti.

İki yanında kocaman yapıların bulunduğu geniş bir caddeye girdikleri sırada dehşete düştü. Solunmaz bir havayla bunalmış, anlatılmaz bir gürültü patırtıyla şaşkına dönmüş, ışıkların pırıltısıyla büyülenmişti.

Kamyon sonunda birçok insanın çevrede dört dönerek yükleyip boşalttıkları büyük bir hangara girdi. Şoför arabadan indi, kamyonun çevresinde döndü ve şaşkın şaşkın baktı ona.

— Sen nereden çıktın?

Köpek başının üstünden atladı. Sebze sandıklarının arasından koşarak geçti. Adamların ayaklarıyla, tekerleklerin çevresinde döndü, bir çıkış yolu bularak soluk soluğa ana yola koştu. Birden iki göz kamaştırıcı far ışığı üstüne doğru geldi. Bir araba kaputu çıktı ortaya karanlığın içinden ve acayip

bir klakson sesi kulaklarını yırttı sanki. Rüzgârın uğultusunu duydu. Araba yandan sıyırarak, kaldırıma fırlattı onu. Kalktı. Sağ salim kurtulmuştu ama korku ve dehşet içinde titriyordu.

Uzun süre hareketsiz kaldı. Kulakları düşmüş, kuyruğu bacakları arasındaydı. Başı dönüyordu. Bu yoğun trafiğe, göz kırpan milyonlarca ışık pırıltısına, bir hay huy içinde gidip gelen kalabalığa alışması olanaksızdı.

Kendisine hiç bakmadan, yanından geçip giderek durmaksızın dört bir yana koşuşturan insanları inceledi. Renkli ışıkların çeşitli aralıklarla yanıp sönmesiyle aydınlatılan görkemli yapılara girip çıkıyorlar, tıka basa dolu arabalara saldırıyorlar ya da yerin altındaki çukurlara girip kayboluyorlardı. O zaman kaybolmuş olduğunu ve bu kadar değişik koku arasında, aradığı adamın kokusunu hiçbir zaman bulamayacağını anladı.

Bu taş ve çimento yığını hapishanelere nasıl girebilecekti? Düşmanının orada olup olmadığını anlamak için nasıl tırmanacaktı oralara? Bu yapılar en yüksek tepelerden yüksek ve başdöndürücüydü. Bunlar sanki ağaçsız ve hiç yolu olmayan, şaşırtıcı ustalık ve becerileriyle yalnızca insanların tırmanabileceği yüksek dağlardı. Bu onun dünyası değildi. Altında, kaybolmuş bir kokuyu bulup çıkarmak için kazacağı bir toprak yoktu. Kabuklarında eski izler taşıyan ağaçlar yoktu. Kırılmış dallar, yatmış otlar ve zorlu günlerin izini taşıyan kurumuş çamurlar yoktu... Kent büyük bir ev gibiydi. Pis kokular ve dumanlar çıkararak yiyecekleri ve sesleri bozup, duyuları köreltiği için nefret ettiği evlerden birine benziyordu. Bu sokak ta böy-

leydi. Korumasız kaldığını, kaçağı rastlantısal olarak bulsa bile ona hiçbir zaman hiçbir şey yapamıyacağını hissetti.

Saatlerce aynı yerde taş gibi kaldı. Gördüğü manzara onu büyülemiş ve dehşete düşürmüştü. Sonra yavaş yavaş ışıklar söndü. Gürültü azaldı. Sokaklarda dolaşan tek tük kişiler de evlerine, otobüslere ya da yerin altındaki deliklere girdiler ve sokaklarda hiç kimse kalmadı. Uzaklardan gelen bir araba sesi bozuyordu yalnızca sessizliği.

O zaman kımıldadı yerinden ve yapılar, sokaklar, birbirine benzeyen alanlar arasında başıboş dolaşmaya başladı.

Şimdi bu saatte kentin kendisine ait olduğuna inanacaktı. Bu şafak sessizliğinde olanaksız gibi görünmesine karşın, kaçağın izini bulmak için her yanı karış karış dolaşmak isteği duydu birden.

O gece kaç kilometre yürüdüğünü, elinde olmadan aynı yere yeniden kaç kez döndüğünü hiçbir zaman bilemedi. Bütün sokaklar birbirine benziyordu ve aynı kokudaydı.

Hiçbir canlı varlığa rastlamadı. Yalnızca cılız bir köpek yaklaştı ve koklamak istedi ama dişlerini gösterip homurdanınca kaçtı. Sonra bir kedi ayaklarının arasından geçti ve kambur sırtı, diken diken olmuş tüyleriyle, bir an kafa tuttu kendisine, daha sonra da sığınacak bir merdiven aradı sanki peşinden koşulmaya değermiş gibi.

Gün başlarken insanlar koca koca kovaları sürükleyerek evlerinden çıktılar ve dev sarı kamyonlar çöpleri toplamak için yollarda dolaşmaya başladı. Bütün kent efendisiyle birlikteyken avlamak-

tan kaçındığı kokarcalarınkini andıran dayanılmaz bir kokuyla doldu. İnsanlarla hayvanların bu çöpleri paylaşmak için kavga ettiklerini görünce şaşırdı. Çöp sepetlerini karıştırıyorlar, insanlar çantalarını, ya da mukavva kutularını, ötekiler de midelerini beğendikleri pisliklerle doldurabilmek için sepetleri deviriyor ve yerlere saçıyorlardı içindekileri. Türdeşleri arasında böylesine aşağılık işlere girişenlerden nefret etti. Bunlar her tür soyluluktan yoksun, gece yaratıkları olan başıboş köpeklerdi. Kayınağacını serviden, adatavşanım tavşandan, kekliği kaplumbağadan ayıramıyacak kadar asıllarını inkâr eden bit ve kenelere yem olabilecek köksüz, yozlaşmış soysuzlardı.

Hiç bakmadan uzaklaştı ve dar bir sokağın gölgesinde kayboldu.

Huascar masanın üstüne bir tomar kağıt bıraktı.

— Tümü burada: Pasaport, Venezuela'ya giriş vizesi, çalışma karnesi, para ve biletler... Bir turist uçağı seni Kolombiya'ya götürecek, oradan da başka bir uçakla doğru Caracas'a geçeceksin.

Ari dikkatle inceledi kağıtları, sonra başını kaldırdı.

— Sen niye gelmiyorsun?

— Anaya'nın defterini kim dürecek? İyice olgunlaştı. Şöyle dokunmak yetecek.

— Kendimi bildim bileli duyarım bunu. Buna inanabilmek için beş yıl taş kırdım. Az daha geberiyordum oralarda.

— Seni tanımasam korktuğunu sanacağım.

— Korkuyorum gerçekten! Yemin ediyorum korkuyorum! Alçağın biriyim artık ve bunu itiraf

etmekten utanç duymuyorum...

— Saçma sapan şeyler söyleme.

— Saçma değil... Olup biteni sen de gördün; kuduz bir köpekle benimle oynaşmak istiyen zavallı bir köpeği birbirinden ayıramadım. Bunun boş bir saplantı olduğunu kabul ediyorum ama keçileri kaçırdım artık. Ben ben değilim artık... ve hiçbir zaman da olamayacağım.

— Ama öldü bu hayvan artık... Bedenine tüfekten giren bu kadar saçmadan sonra sen de sağ kalamayacağına inandın.

— Ben yaşıyorum ama. Sana birşey söyliyeyim mi? Bu köpek efendisinin hayalini taşıyor ve beni öldürmeden rahat etmiyecek.

Huascar, bir bardak şarap doldurdu ve arkadaşına baktı.

— Budalaca şeyler bütün bunlar. Yorgun, sinirli ve kaygılısın. Zamanla herşey yoluna girecek.

— Belki de, dedi Ungria. Ama bir süre geçmesi gerek aradan. Özgür olduğumu hissedeceğim ve bir köpeğin saldırısına uğrarsam jandarmalara haber verebileceğim bir yerde yaşamam gerekiyor. Burada olduğum sürece jandarmalar onunla birlik olacaklar, benimle değil, anlıyor musun?

Huascar bir an düşündü sonra yeniden başladı.

— Bu köpek sana bir adam öldürdüğünü anımsatıyor olmasın sakın?

— Niçin? Haksız yere mahkûm edildim ve kaçmayı denemek hakkımdı... Sonra kendimi savunurken öldürdüm. Hayatım tehlikedeydi çünkü.

— Gayet tabii. Bu söylediklerin bir mahkemede öne sürebileceğin kanıtlar ama sen yeterli görüyor musun bunları? Ona kendisini savunabilme-

si için yeterli şansı tanımadığını düşünüyorsun. belki... İçinden, gerçekten bir cinayet işlediğini kabul ediyorsun belki de.

— Hayır.

— Bu kadar emin misin? Uyuyordu adam. Tüfeğini kaptın ve davranmasına fırsat vermeden ateş ettin. Koşullar ne olursa olsun, uyuyan bir insanı öldürmek suç değil midir?

Ari hemen yanıtlamadı soruyu. O sahne yeniden canlandı gözünde. Gerçekten bu açıdan bakınca, suçluydu büyük bir olasılıkla. Uyuyan bir adamı öldürmüştü ve hiçbir hafifletici neden yoktu. Silahı ele geçirdikten sonra gardiyana çevirip her hangi bir eylemde bulunmasını engellemeliydi yalnızca.

— Vaktim yoktu dedi. Arkadaşının kafasından geçenleri boş izliyebildiğine inanarak. Ya o sağ kalacaktı ya ben...

— Teslim olma olanağı tanıdın mı ona?

— Köpekle uğraşmam gerekiyordu.

— Köpek olmasaydı tanıyacak mıydın?

— Bilmiyorum. O sırada köpek oradaydı. İşte o kadar... Herşey bir saniye içinde olup bitti. Anlıyabilir misin bunu sen?

— Ben anlıyorum tabii. Ama sen, sen anlıyor musun?

Ari zorla gülümsedi ve arkadaşına baktı. Söylediklerinin etkisini ölçmek istiyor gibiydi sonra bir bardak şarap koydu kendine.

— Bilincimin dört ayakla bir kuyruk olduğunu ve beni ısırmak istediğini mi söylemek istiyorsun? dedi alaylı bir biçimde.

O gece, yatağında sırtüstü, gözlerini tavana

dikmiş bilincini oluşturan şeylerin neler olduğunu sorup durdu kendine. Kendi bilinci gerçekten bir köpek kılığına mı girmişti?

Huascar haklı mıydı haksız mıydı? Bir insanın ölümünden kendisini sorumlu tutmalı mıydı? Hiç bilmiyordu bunları. Yeniden bileklerinin kelepçeli olduğunu, köpeğin kendisini izleyip, gözetlediğini görür gibi oldu. Kamptan kaçma şansının ne kadar az olduğunu anımsadı ve başka türlü davranmasının olanaksız olduğunu anladı.

— Hayır. Bu köpek benim bilincim değil. O yalnızca korkumun simgesi. Belki de yorgunluğumun, hayattan tiksinmenin de simgesi. Korku, güçsüzlük, olgun yaş gerçeğini kabul edememe... O, kırkını aşan insanlara günün birinde görünüveren canavar... gelmekte olan yaşlılıkla artık uzakta kaldığından biçimi bozulmuş olan gençlik arasında, bölünmüş karışık bir maskedir.

12

Burada yaşayamazdı. Bir köpek, bir insan ya da herhangi bir canlı yaratığın burada yaşaması olanaksızdı.

Olup biteni kavramaya çalıştı ama boşunaydı. Kampta, her akşam, tutukluları zincirleyen efendisini görüyor ve kaçmaya çalışan bir hükümlüyü yakalaması gerektiğini anımsıyordu. Burada kimse bağlı değildi sanki. Hiç kimse de kaçmak istemiyor gibiydi. Bu korkunç hapishaneden, bu demir ve çimento dünyasından, bu toz ve gürültüden kaçıp sonsuza dek uzanan bir manzaranın sessizliğine kavuşmak istiyen hiç kimse yoktu.

Tümü de duyularını etkileyen bu acının farkında olmadan, keyiften duruyorlardı burada sanki. Sokaklarda başıboş dolaşmaya başladığından beri, her gün biraz daha gerilediğini anlıyordu. Eskiden olduğu gibi artık en küçük bir gürültü yerinden sıçratamıyordu onu. Burun deliklerini tıkayan bu biçimsiz tortu içinde kokuları birbirinden ayırdedemiyordu. Dik duvarlara dayanarak uzaklardaki bir kuşun uçuşunu bile ayırdedemiyordu.

Günlerinin büyük bölümü uyumakla geçiyor, geceleri de kent sokaklarında dolaşıp duruyordu. Çeşmelerden su içiyor, bir alanın ya da parkın kö-

çesinde durarak güvercinleri gözetliyor ve kanat çırpmalarına fırsat vermeden üstlerine atlıyordu. Arabaların altından kaçmakta ve çocukların ayakları altında dolaşmakta son derecede usta olan bu hayvanların bu kadar kolayca yem olmalarına ve rastladığı öteki köpeklerin niçin bunları avlamayıp, yiyeceklerini çöp sepetlerinin pis kokuları arasında aradıklarını sordu kendi kendine. Kuşkusuz onlar da işitme, dokunma, görme duyularını ve orada kendini yok olmaya bırakanların saygınlığına kadar herşeyi yok eden bu kentin pisliğine bulaşmışlardı.

Günler, haftalar geçti. Zaman kavramını bile yitirmişti. Geçmiş belleğinde silinmeğe başlamıştı. Bu cehennemden uzaklara kaçamamanın verdiği umutsuzluk ve bunalım gittikçe artıyordu. Sinirleri artık iyice laçka olmuştu ve en küçük bir fren sesinde titriyordu.

Bir akşam, çocuklar arkasından taş atarak kovalıyorlardı, yabancı ve kendisine düşman bir ortamda olduğunu farkederek saldırıda bulunmanın hiçbir yararı olmayacağını düşündü ve tuttu kendini.

Bir gün çocuğun yanına, tarlalara, kuşlara, hayata dönmeye karar vermesine, bu olay, düşmanını bulmak için boşuna çaba harcaması ve artık bunun olanaksızlığını anlaması neden olmuştu belki de. Ama kentten çıkmayı başaramadı bir türlü. Günlerce gecelerce bir sokaktan, bir alana, bir alandan bir köprüye, bir köprüden bir sokağa; başıboş dolaşıp durdu. Büyük bir tuzağa, çıkışı olmayan bir dolambaca benziyordu bu beton dünyası. Tam doğru yolu bulduğunu sanıyordu ki birden

aşılmaz bir engelle karşılaşıyordu. (Bir duvar, bir ırmak, bir çukur, bir otoyol)

Sonunda, geçip geçmediğini bilmediği sokaklarda yine kendi kokusuyla karşılaşıyor ve öyle bir umutsuzluğa düşüyordu ki çoğu zaman yere uzanıp, kaybolmuş küçük bir köpek yavrusu gibi ağlamak istiyordu.

Ne intikam duygusu duyuyor ne de gardiyanın buyruğunu yerine getirmek istiyordu. Yalnızca ulumak ve kendisini deli etmek üzere olan bu kentten kaçıp kurtulmak istiyordu.

O gece, bir kez daha dönüş yolunu aradı ve bir kez daha sokaklar arasında yolunu yitirdi. Şafak sökerken bir kapının dibine oturdu. Yeniden korkulu bir günü karşılamaya boyun eğmişti.

Kent hâlâ uyuyordu. Bulunduğu mahalle ve iki yanında arı kovanlarına benzeyen büyük gri yapıların bulunduğu cadde sakindi.

Başını ayaklarının arasına koydu. Gözlerini kapadı ve bir süre uyukladı. Caddenin öteki ucunda çınlayan bir ayak sesi duyunca, kulakları dikiliverdi elinde olmadan.

Bir adam yaklaşıyordu. Ayak seslerinin karşı duvardaki yankılarına bakılacak olursa, adam iri yarıydı ve çabuk, kararlı adımlarla yürüyordu.

Köpek yoldan geçen adama bakmak için gözünü açma zahmetine bile katlanmadı. Ama yavaş yavaş, çok zayıf, belli belirsiz tanıdık bir koku geldi burnuna. Başını kaldırdı ve uzaklaşmakta olan adamı dikkatle inceledi. Gerçekten uzun boylu, çok güçlü ve iri bir adamdı. Düşmanını anımsatmıyordu hiç... ama yine de... tuhaf bir şey vardı... kendi kokusundan başka ter ve yorgunluk karışımı

birşey vardı bıraktığı izde — bu koku, hayvanın unutamıyacağı kokuydu, kaçağın kokusuydu — belleğinin derinliklerine yerleştirmemiş olsaydı bu ince noktayı farkedemezdi.

Yabancı, sokağın köşesini döndü, köpek bir an duraksadı, ne yapacağını kestiremedi. Sonunda içgüdüsü baskın çıktı ve kendisine hiç dikkat etmeden yoluna devam eden adamın peşine takıldı sessizce.

Adam iyice yaklaştı ve bu kez daha keskin, daha yakıcı bir koku olan yanmış barut kokusu geldi burnuna... Barut, kan ve hükümlüydü izledikleri... Hayvan efendisini öldüren bu kokuları tanıyordu... ve tüyleri diken diken oldu olanları anımsayınca.

Gök, su yeşili bir aydınlığa kavuşurken ve sokak lambaları uzun gecenin yorgun sabahında solarken ıssız sokaklarda adamı izledi. Şafakla birlikte ilk gürültüler sessizliği bozdu. Çöp tenekelerini çıkaran insanlar pis bir koku dalgası yaydılar kent üstüne. Bir an önce dinlenmek isteyen adam, adımlarını sıklaştırdı. Bir kenar mahalleden geçti. Küçük bir sokağa girdi ve hiç arkasına bakmadan büyük, harap bir kapıdan içeri girerek ortadan kayboldu.

Köpek birkaç dakika bekledi. Sonra temkini elden bırakmadan ilerledi. Her taraf sakin ve karanlıktı. Çıt çıkmıyordu. Kapının arkasında merdivenin korkuluklarına ve boyası dökülmüş duvara sinmiş olan sert kokuyla sarsıldı. Öylesine keskin bir kokuydu ki dünyanın geri kalan bölümünü de kaplıyabilirdi.

Düşmanı, bu yıkık dökük yapıda bir yerlere

sinmiş olmalıydı. Merdivenlere atıldı. Her basamakta durup yeni izleri kokluyordu. Beşinci kata gelince, kaçağın arkasında gizlendiğinden emin olduğu bir kapının önünde durdu. Hiç acele etmeden çevresini inceledi. Sonra birkaç basamak çıktı ve yattı merdivene. Ev gürültülerle dolmaya başlamıştı ama gözlerini kapadı ve uyudu.

Küçük bir tıkırtı duydu ve bir tehlike sezerek uyandı. Tavana bakarak ve birden bire bastıran bu sıkıntının nedenini bulmaya çalışarak hiç kımıldamadan bir kaç dakika öylece kaldı. Huascar, kuru tahtadan yatağında horluyordu. Yarı uykulu bir durumda, her zamanki gibi sabaha karşı geldiğini, soyunduktan sonra elbiselerini bir kenara atarak örtünün altına kıvrıldığını farketmişti. Duvara dönmüş, deliksiz bir uykuya dalmıştı. Ancak öğleden sonra uyanırdı.

Herşey normal gözüküyordu ama yine de ne olduğunu tam olarak bilemediği bir aksilik var gibiydi sanki.

Bir cigara yaktı ve sıkıntısını dağıtmak umuduyla sessizce içti. Ari:

— Herşey yolunda, diye tekrarlayıp duruyordu kendi kendine, herşey yolunda... Sakalını uzattın, saçlarını boyadın, değişik renkte mercek takarak gözlerinin rengini de değiştirdin. Tanrı bile tanıyamayacak seni!

Evrakı tamamdı, iki gün içinde sağ salim Venezuela'ya inecekti.

— Neden korkuyorsun?

Sıkıntısının nedenini bir türlü açıklıyamıyordu ama öyle bir gerilim noktasına gelmişti ki derinindeki gizli içgüdüsünün düşünme yeteneğini

yokettiğine inanacağı geliyordu.

Kalktı, pencereye yaklaştı. Sabah ayazı ve pis bir sis evlerin çatılarında dolaşıp duruyor, güneşin, duyarlığını yitirmiş bu gri kenti ısıtmasına engel oluyordu. Hafif bir ürperti geldi, tuvalete girdi.

Çabucak giyindi, kapıya doğru yöneldi ve açtı. Buz gibi bir rüzgâr çarptı yüzüne ve yeniden içeri girdi. Huascar'ın pardösüsü masanın üstünde duruyordu. Geçirİverdi sırtına pardösüyü, ellerini cebine soktu ve tabancaya dokundu. Bir an durakSadı, sonra iki hafta önce yaptığı budalalığı anımsayarak silâhı masanın üstüne bıraktı.

Çıktı, Huascar'ı uyandırmamak için kapıyı yavaşça kapadı ve hiç acele etmeden indi merdivenlerden.

Birden çok yakınında bir tehlike sezdi ve arkasını döndü.

Köpek, iki metre uzakta, sessiz, kanlı gözlerle saldırmaya hazır bekliyordu.

Düş görmüyordu. Ölüme susamış hayvan oradaydı.

Sahanlıkta, aynı anda fırladılar. Köpek adamın üstüne, adamsa alt kat sahanlığına, bir bağırtı ve bir homurdanma duyuldu. Adam, arkasından dişlerini geçirmiş olan hayvanı sürükleyerek merdivenlerden iniyordu ve böylece yuvarlanan, düşen kalkan bir kütle halinde, daire sakinlerinin hayretli bakışları altında dövüşerek indiler aşağı kadar. Aşağıda, adam pardösüsünü vahşi hayvana bırakarak elinden kurtulabildi. Her tarafı kan içinde kalmıştı, bacağı çok acıyordu. Telaşla sokağa fırladı. Acıdan bağırıyordu ve panik içindeydi.

Sırtında bir sandık karşıdan gelmekte olan bi-

rine çarptı ve yolun ortasına serdi adamı. Hiçbir şey görmüyordu artık ne kaldırımda kırık şişeleri toplayan adamı, ne sıyırıp geçen arabaları. Bu sırada kapıda gözüken ve üstüne doğru gelen hayvana karşı sığınak olarak kullanabileceği bir yer arıyordu umutsuzca.

Bir otobüs aralarına girdi bir saniye için ve bu çok kısa an içinde bir kamyonun açık kapısını gördü.

Tam hayvanın dişleri bacağına geçmek üzereyken bir sıçrayışta arabaya atladı ve kapıyı hızla kapadı.

Öfkeli hayvan havladı ve gözü dönmüş bir biçimde cama tırmandı. Sonra kaputun üstüne sıçradı ve adamın yüzüne elli santimetreden az bir uzaklıkta ağzından salyalar akıtarak gerildi. Kendisini düşmanından ayıran ön camı kırmaya kararlıydı.

Adamın dişleri birbirine vuruyor, tir tir titriyordu. Birden kontak anahtarını farketti. Motoru çalıştırdı ve gürültüyle hareket etti.

Hayvanın dengesi bozuldu ve durumunun pek sağlam olmadığını anladı. Adam gaza sonuna kadar basıyordu. Peşindeki bu şeytanın işini artık kesinlikle bitirmeye kararlıydı.

Kamyon sokaklar arasından hızla geçiyordu. Bu çılgın yarışta düşmemek için uğraşan köpeği de götürüyordu birlikte. Adam kendinden geçmiş, yara bere içinde, direksiyona kapanmış, elinde olmadan gülüyordu. Kendinde değildi artık. Bir virajı alırken, ağır yüklü kamyon devriliyordu az kalsın. Kamyondaki yükün dengesi bozulmuştu ve caddeye dökülmeye başlamıştı yavaş yavaş. Deli bir

robot gibi kentte dolaşıp duruyor arkasından da sürekli olarak meyve suyu şişeleri, bira ve coca-cola kasaları saçıyordu yola.

Acı bir fren sesi duyuldu birden. Araba birden kaydı ve hayvan yere fırladı. Adam motoru yeniden çalıştırdı ve yerde yatan hayvanın üstüne doğru sürdü kamyonu. Ama köpek daha çabuk davrandı. Sıyrıldı ve ayağını sürüyerek kaçmaya başladı.

Adam müthiş bir öfkeyle peşindeydi. Sokaklarda koşturdu. Kaldırımlara ve duvarlara sıkıştırdı. Sonunda hayvan, bütün gücünü yitirmiş durumda yolun kenarında hiçbir sığınak aramadan durup bekledi.

Aralarında yirmi metre vardı. Birbirlerine bakıyorlardı. Adam kazandığını anlamıştı. Karşısındaki kırık ayaklı, dili sarkmış, kulağı düşmüş, sırtı kan içindeki bu paçavranın, vaktiyle kendisine dehşet salan canavarla hiçbir ilgisi yoktu. Köpek düşmanına, sonra da kendi kanının bulaşmış olduğu radyatör kafesine ve tampona baktı. Yenilmişti. Biliyordu bunu. Yerinden oynayacak hali yoktu. Yüz insana karşı dövüşebilirdi. Bütün ülkeleri dolaşarak izlerini sürebilirdi. Günler, aylar boyu gözetliyebilirdi onları ama ısıramadığı, korkutamadığı bu makineye karşı yapacak hiçbir şeyi yoktu.

Çocuğu düşündü. İnledi. Gözlerini kapadı ve bekledi.

Adam kaçmaya bile çalışmayan zavallı, yaralı, boyun eğmiş hayvana baktı ve o çılgınca nefreti yitip gitti. Motoru durdurdu. O sessizlikte, bu kâbusu dindirenin kendisi değil, kamyon olduğunu

düşündü.

Kapıyı açtı ve aşağı atladı. Yolda hiçkimse yoktu. Yeniden düşmanına baktı ve üstüne doğru yürüdü.

Üç metre kala durdu. Sessizce birbirlerine baktılar. Ve ikisi de anladılar ki bundan böyle ne savaş ne izleme olacaktı.

Adam, nihayet dinlenebileceği bir uzak ülkenin arayışı içinde aşağı doğru yürüdü.

Hayvan yeni bir efendi arayışı içinde karşıt yöne doğru uzaklaştı.

Kamyon, yolda yavaş yavaş akan coca-cola, limonata ve portakal suyu gölü ortasında kala kaldı öylece.

SON

KÖPEK

Vásquez-Figueroa

Orta Amerika'daki kürek cehennemlerinden birinde, bir siyasal tutukluyla, eğitilmiş bir köpek, büyülenmişçesine bakışmaktadırlar. Tutuklu, gardiyanlardan birini öldürüp kaçtığında, efendisi tarafından egitilip koşullandırılmış olan **köpek,** katilin ardına düşer. Bu iki düşman, durmadan, uyumadan, binbir kurnazlıkla birbirlerini zorlayarak amansız bir savaşa girişirler. Haftalar geçtikçe de aralarında nefret ve düşmanlıktan oluşan garip bir suçortaklığı ağı örülür. Sonunda biri, diktatörlükle savaşmaktan, öbürü de kaçagı kovalamaktan vazgeçer. İkisi de, çocukluga yakın, basit bir mutluluğun ardına düşerler. Kitabın yazarı **Alberto Vazquez-Figueroa** 1936 yılında İspanya'da Santa Cruz kentinde dogdu. Hayatının ilk onaltı yılını Afrika'da geçirdi. İspanya'ya dönüşünde kendisine uğraş olarak gazeteciligi seçti. 'Destino' dergisinin özel muhabiri olarak yeryüzünün dörtte üçünü dolaştı. Şimdi İspanyol televizyonuyla gitgide artan bir işbirligi içinde. İspanya'da büyük satış rekorları kıran romanları, birbiri ardınca sinemaya uygulanıyor. Bunlar arasında **Abanoz** ve **Panama** adlı romanlarıyla, özellikle 1977 yılında Antonio İsasi'nin yönetmenligini yaptıgı, Jason Miller ile Lea Massari'nin başrollerini paylaştıkları **Köpek** adlı yapıtı sayılabilir.